

**EVROPSKÝ PROGRAM
PRO KULTURU**

**PRACOVNÍ PLÁN PRO KULTURU
2011-2014**

PROSINEC 2014

PŘÍRUČKA PRAVIDEL PRO

REZIDENČNÍ POBYTY UMĚLCŮ

PRACOVNÍ SKUPINA OTEVŘENÉ METODY KOORDINACE
(DÁLE JEN „OMK“) ODBORNÍKŮ ČLENSKÝCH STÁTŮ
EU PRO REZIDENČNÍ POBYTY UMĚLCŮ

EVROPSKÁ UNIE

**EVROPSKÝ PROGRAM
PRO KULTURU**

**PRACOVNÍ PLÁN PRO KULTURU
2011-2014**

PROSINEC 2014

PŘÍRUČKA PRAVIDEL PRO

REZIDENČNÍ POBYTY UMĚLCŮ

PRACOVNÍ SKUPINA OTEVŘENÉ METODY KOORDINACE

(DÁLE JEN „OMK“) ODBORNÍKŮ ČLENSKÝCH STÁTŮ

EU PRO REZIDENČNÍ POBYTY UMĚLCŮ

OBSAH

1. Úvod	7
1.1. Rezidenční pobyty umělců	9
1.2. Definice	9
1.3. Kontext příručky pravidel	9
1.4. Mandát pracovní skupiny OMK pro rezidenční pobyty umělců	11
1.5. Pracovní metoda a časový rozvrh pracovní skupiny OMK	11
1.6. Cílové skupiny a cíl příručky	11
1.7. Poznámka k příkladům uvedeným v textu	12
2. Přehled rezidenčních pobytů pro umělce	13
2.1. Fenomén rezidenčních pobytů pro umělce	15
2.2. Časový rámec rezidenčních pobytů umělců	15
2.3. Škála rezidenčních pobytů umělců	16
2.4. Typy rezidenčních pobytů pro umělce	17
3. Trendy	25
3.1. Rezidenční pobyty a nová partnerství	27
3.2. Rezidenční pobyty umělců s pozitivními externalitami pro města a regiony	30
3.3. Rezidenční pobyty jako „útočiště“	31
3.4. Rezidenční pobyty umělců a udržitelnost životního prostředí	32
3.5. Virtuální rezidenční pobyty	33
4. Výhody a faktory úspěchu při přípravě, organizaci a hodnocení rezidenčních pobytů	35
4.1. Výhody rezidenčních programů pro umělce	37
4.2. Zásadní faktory úspěchu programů pro rezidenční pobyty umělců	40

5.	Financování rezidenčních pobytů pro umělce	45
5.1.	Úvod	47
5.2.	Náklady na provoz rezidenčního programu	47
5.3.	Zdroje financování	48
5.4.	Veřejné financování	48
5.5.	Programy financování v rámci EU	49
5.6.	Smíšené modely	49
5.7.	Daně	50
6.	Sítě, získávání kontaktů a platformy pro umělce	51
7.	Nerovnosti	57
8.	Závěry a doporučení	61
8.1.	Závěry	63
8.2.	Doporučení	63
	Příloha 1	
	Rezidenční pobyty umělců – krátký esej o jejich původu a vývoji	69
	Příloha 2	
	Přehled podle zemí	71
	Příloha 3	
	Pracovní skupiny OMK pro rezidenční pobyty umělců (Pracovní Plán Pro Kulturu 2011-2014)	86
	Příloha 4	
	Sekundární analýza dat o studiích, zprávách a příležitostech	88

Tuto příručku pravidel bychom chtěli věnovat památce našeho kolegy Wenera Webera, koordinátora evropských záležitostí federálního komisaře pro kulturu a média německé vlády. Wenerova vstřícnost, velkorysost a kompetence ve všech kulturních záležitostech byla přínosem pro nás pro všechny.

Členové pracovní skupiny OMK pro rezidenční pobyty umělců

ÚVOD

1

ÚVOD

1.1. Rezidenční pobyty umělců

Pobyty umělců se staly neodmyslitelnou součástí mnoha uměleckých kariér. Hrají důležitou roli v usnadňování a rozvoji možností umělců cestovat po celém světě. Staly se z nich také důležité prvky (místní) scény současného umění, které spojují místní umělecký svět s tím globálním.

Umělci, účastníci se rezidenčních programů, budují mosty mezi zeměmi a kulturami, a přispívají tak ke kulturnímu porozumění. Rezidenční pobyty umělců jsou neocenitelnou součástí krátkodobých kulturních výměn, neboť umělcům umožňují hlubší porozumění hostitelských společností a kultur. Vytvářejí přitom příležitosti pro pochopení vlastního kulturního zázemí každého zúčastněného umělce. Umělecká a kulturní výměna a spolupráce v rámci rezidenčních programů proto může zlepšit porozumění mezi zeměmi a kulturami. To je obzvláště důležité v dobách politického a ekonomického napětí a v době, kdy veřejné mínění a postoje v celé Evropě vykazují známky kulturní nesnášenlivosti.

1.2. Definice

„Rezidenční pobyty umělců“ jsou otevřený a proměnlivý koncept. Dnes zahrnují široké spektrum činností a aktivit. Nové technologie přinášejí nové zkušenosti, včetně rezidencí v digitálním prostoru.¹ Skupina OMK použila při definování rezidenčních pobytů pragmatický přístup, který tyto změny umožňuje a zároveň zachovává podstatu jevu rezidenčních pobytů:

„Rezidenční pobyty poskytují umělcům a dalším tvůrčím pracovníkům čas, prostor a prostředky k individuální či kolektivní práci v oblastech jejich tvorby, jež vyžadují větší reflexi nebo soustředění.“

Rezidenční pobyty umělců obvykle nabízejí ubytování, umělecké vedení, podporu produkce anebo prezentační zařízení. Stále častěji se jedná o tematické rezidenční pobyty, kdy umělci na rezidenčním pobytu spolupracují s jinými umělci, vědci a odborníky z řady různých oborů a odvětví a/nebo na konkrétních tématech v určených komunitách. Rezidenční pobyty mohou od umělců vyžadovat hmatatelný výsledek, například uměleckou produkci, výstavu, projekt, workshop či spolupráci, nebo žádné předepsané výsledky vymezovat nemusí.

1.3. Kontext příručky pravidel

Podle článku 167 Smlouvy o fungování Evropské unie (TFEU) má EU (dále jen „EU“) při své činnosti na základě jiných ustanovení smluv přihlížet ke kulturním hlediskům, zejména s cílem respektovat a podporovat rozmanitost svých kultur. Evropský program pro kulturu z 16. listopadu 2007 má – mimo jiné – za cíl podporu kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu, jakož i podporu kultury jako životně důležitého prvku mezinárodních vztahů EU. Cíle týkající se kultury jsou také v souladu se strategií Evropa 2020.² Mezikulturní dialog a podpora mobility umělců jsou proto úhelné kameny kulturní politiky na úrovni EU.

Aktivní prosazování mobility umělců a kulturních pracovníků EU a jejími členskými zeměmi přispívá ke vzniku společného evropského kulturního prostoru, pěstuje pocit sounáležitosti, podporuje účast na evropském projektu a přispívá k evropské integraci. Rezidenční programy umělců v tomto kontextu hrají specifickou a zásadní roli.

¹ Viz například zvláštní vydání online časopisu Artmobility: <http://artmobility.interartive.org/>

² Závěry Rady o příspěvku kultury k realizaci strategie Evropa 2020, 19. a 20. května 2011; www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/122102.pdf

Evropský program pro kulturu zavedl otevřenou metodu koordinace (OMK) jako „lehkou“, ale strukturovanou formu spolupráce mezi členskými zeměmi EU v oblasti kultury. Otevřená metoda koordinace se osvědčila jako účinný nástroj k řešení řady otázek souvisejících s mobilitou umělců.

Na základě Pracovního plánu Rady pracovního plánu pro kulturu 2008-2010, byla první pracovní skupinou odborníků zabývajících se mobilitou umělců v roce 2010 vydána zpráva o „Zlepšování podmínek pro podporu mobility umělců a kulturních pracovníků v oblasti kultury“ s doporučeními pro Evropskou komisi, členské země EU a pro kulturní oblast obecně.³

S ohledem na tato doporučení byla mobilita umělců i nadále politickou prioritou Pracovního plánu Rady pro kulturu 2011-2014.⁴ K řešení problémů souvisejících s mobilitou byla využita řada akcí a nástrojů, včetně již zmíněné otevřené metody koordinace.

Další v pořadí druhá pracovní skupina OMK odborníků z členských zemí EU posoudila programy podpory mobility, identifikovala příklady osvědčených postupů a v roce 2012 vydala zprávu „Budování silného rámce pro mobilitu umělců: Pět klíčových principů“.⁵

Kromě toho došlo na úrovni EU k zaměření na zlepšování podmínek pro usnadnění mobility v rámci EU a mezinárodní mobility a omezení s ní souvisejících překážek, např.:

- 2011 – vznikl klíčový dokument *Mobility Information Standards for the Mobility of Artists and Culture Professionals*⁶ (Informační standardy pro mobilitu umělců a kulturních pracovníků) expertní skupiny svolané Komisí s pokyny pro společný obsah a normy kvality, jež mají sloužit ke zřízení a rozvíjení informačních a poradenských služeb pro mobilní umělce. Členské země EU již tato doporučení začaly uplatňovat (např. Německo, Rakousko).
- 2013 – proběhl tematický seminář organizovaný Evropskou komisí o mobilitě umělců a správních postupech souvisejících se schengenskými vízy. Na semináři se poprvé sešli útvary Evropské komise, odborníci členských zemí EU z ministerstev kultury a zahraničních věcí a zástupci kulturních odvětví, aby jednali o překážkách pro mezinárodní umělce souvisejících se schengenskými vízy a vyměnili si osvědčené postupy.
- 2014 – proběhl tematický seminář organizovaný Evropskou komisí o mobilitě umělců a správních postupech souvisejících se sociálním zabezpečením a daněmi. Na druhém semináři se sešly útvary Evropské komise, odborníci členských zemí EU z ministerstev práce/zaměstnanosti/financí a kultury, akademici, profesori daňového práva, odborové svazy a kulturní organizace, aby analyzovali a řešili překážky a vyměnili si osvědčené postupy.

Činnost pracovní skupiny OMK pro rezidenční pobyty umělců tak vycházela z významné práce, která se v oblasti mobility umělců provádí již od roku 2008. Její mandát je třeba chápat v tomto širším kontextu.

3

http://ec.europa.eu/culture/policy/cultural-creative-industries/documents/artist-mobility_en.pdf

4

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2010:325:TOC>

5

http://ec.europa.eu/culture/library/reports/artist-mobility-report_en.pdf

6

http://ec.europa.eu/culture/library/publications/mobility-info-standards_en.pdf

1.4. Mandát pracovní skupiny OMK pro rezidenční pobyty umělců

Podle mandátu pracovní skupiny OMK, jak je popsán v Pracovním plánu Rady pro kulturu 2011-2014,⁷ odborníci určí faktory úspěchu při přípravě, realizaci a následném hodnocení rezidenčních pobytů umělců se zvláštním zaměřením na budování kapacit a s cílem snížit nerovnováhu mezi rezidenčními pobyty pro přijíždějící/vyjíždějící umělce“.

Zjištěné osvědčené postupy by měly pomoci při budování kapacity v rámci EU i při rozvoji rezidenčních pobytů v třetích zemích a usnadnit získávání kontaktů na úrovni EU. Tato příručka pravidel je konečným výstupem společné reflexe práce skupiny OMK.

Mandát Rady od skupiny požadoval, aby se zabývala otázkou nerovnováhy v rezidenčních pobytech umělců. Členové skupiny OMK tak chápali disproporce v počtu umělců na rezidenčních pobytech přicházejících z členských EU a umělců ze zemí nečlenských i nerovnováhu v rámci EU (mezi severem a jihem a mezi východem a západem). K nerovnováze podle skupiny dochází v důsledku jiných odchylek popsanych v 7. kapitole této příručky.

1.5. Pracovní metoda a časový rozvrh pracovní skupiny OMK⁸

Práce skupiny OMK odborníků členských zemí EU pro rezidenční pobyty umělců probíhala na pěti plenárních setkáních a setkáních podskupin v letech 2013 a 2014. Druhé a čtvrté setkání, spolu se studijními návštěvami, se konalo ve Varšavě a v maltském hlavním městě Valletta na základě pozvání tamní národní samosprávy. Redakční setkání pro účely této zprávy se konalo v Bruselu 9. července 2014 za účasti odborníků z Irska, Malty a Belgie (Vlámského společenství). Poslední (páté) zasedání pracovní skupiny OMK proběhlo v Bruselu 15. a 16. října 2014.

Jednání společně předsedaly Yvette Vaughan Jones, Visiting Arts (Spojené království), a Maria Tuerlings, Dutch Culture/TransArtists (Nizozemsko). Logistickou a administrativní podporu skupině OMK poskytla Evropská komise.

1.6. Cílové skupiny a cíl příručky

Cílovými skupinami této příručky jsou politici, tvůrci politik a strategií, zejména na národní, regionální úrovni a místní samospráva v členských zemích EU, kulturní organizace (včetně rezidenčních prostor umělců) v členských zemích EU a třetích zemích, potenciální donátoři/investoři a soukromý sektor.

Cílem této příručky je poskytnout analýzu hodnoty rezidenčních pobytů umělců a určit příklady osvědčených postupů. Zabývá se posledními trendy, výhodami a faktory úspěchu, aby informovala tvůrce politiky a praktiky, jak nejlépe podporovat a rozvíjet rezidenční programy ve 21. století.

7

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2010:325:TOC>

8

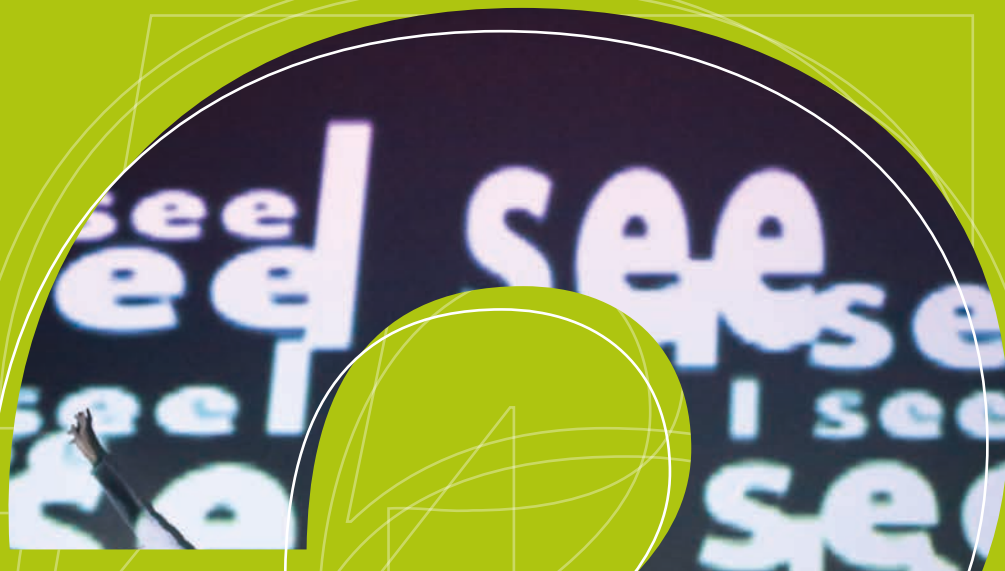
Viz také příloha 3.

1.7. Poznámka k příkladům uvedeným v textu

Skupina OMK se text rozhodla ilustrovat četnými příklady. Volba padla spíše na inspirativní, někdy méně zřejmé příklady, jež mají poukázat na rozmanitost v oblasti rezidenčních pobytů, než na klasické a dobře známé iniciativy. Třebaže tyto rezidenční pobyty zapadají do textu, neměly by být vnímány jako omezující ani vyčerpávající.

Rupert
Litva

**PŘEHLED REZIDENČNÍCH
POBYTŮ PRO UMĚLCE**

2

PŘEHLED REZIDENČNÍCH POBYTŮ PRO UMĚLCE

2.1. Fenomén rezidenčních pobytů pro umělce

Rezidenční pobyty umělců sice nejsou nový jev⁹, ovšem v posledních letech došlo k rychlému nárůstu příležitostí a roli rezidenčních pobytů v kariéře umělců se připisuje čím dál větší význam.

Existuje celá škála důvodů, proč by se umělci měli do rezidenčních pobytů zapojit, proto se řady umělců, kteří se jich účastní, rozšiřují. Mnoho umělců, kteří absolvovali vysokou školu a vyšší vzdělávání, rezidenční pobyty vnímá jako první krok na cestě stát se umělcem; jiní, zavedenější umělci si na těchto pobytech berou „oddechový čas“ nebo je chápou jako přestávku uprostřed kariéry.¹⁰

Zajímavé je poznamenat, že s výjimkou studijního volna a vědecké dovolené v akademické sféře se rezidenční pobyty ve stejném rozsahu jako v umění v jiných oblastech nevyskytují. Vzhledem k tomu, že osobní rozvoj a vytváření sítí kontaktů není výsadou uměleckého světa, musí existovat jiné důvody, proč mají rezidenční pobyty pro umělce takový význam.

Jedním důležitým rozdílem mezi kariérou umělce a jinou kariérou je skutečnost, že pro umělce neexistuje žádný jasný kariérní postup. Umělci navíc ve snaze vydělat si na živobytí své umění velmi často kombinují s neuměleckou prací. Mají-li se zaměřit na svůj umělecký rozvoj, musí být schopni vytvořit si odstup od svých vedlejších činností. Odstup ve fyzickém smyslu (rezidenční pobyt) je přitom účinným způsobem, jak znovu zaměřit pozornost na tvorbu. Některé rezidenční pobyty mohou kromě pracovního a obytného prostoru nabízet také stipendium, které umělcům umožní pokrýt náklady.

Rezidenční pobyty umělcům umožňují pracovat v terénu a v místě, často s místními partnery, s cílem mapovat, shromáždit, zkoumat a vytvářet nové perspektivy. Tento druh „studia v místě“ přispívá k veřejné i odborné informovanosti. Posiluje koncept rezidenčních pobytů umělců jako základních jednotek poznání a jakési alternativní akademie.

Za zmínku stojí, že řada uměleckých projektů současného umění je založena na výzkumu. Umělci si dnes navrhují své vlastní postupy a postupují při své práci formou místního výzkumu. Celý způsob se tak může rezidenčnímu pobytu podobat. Umělec se přitom nespolehá na stávající struktury. Může jít tedy o oblast, v níž může vznikat nový druh podpůrné struktury umožňující dlouhodobé výzkumné projekty. Fenomémem rezidenčních pobytů se zabýváme s přihlédnutím k této současné umělecké praxi, a rozlišujeme přitom mezi prací prostřednictvím výzkumu a vlastním nástupem na rezidenční pobyt.

2.2. Časový rámec rezidenčních pobytů umělců

Upřednostňovaná doba trvání rezidenčních pobytů se u jednotlivých forem umění a umělců liší. Jednotliví umělci, například výtvarní umělci a spisovatelé, mají často zájem o delší časové období, naopak umělci, kteří pracují v kolektivních uměleckých souborech, například tanečních a divadelních, zjevně dávají přednost obdobím kratším. Obecně existuje tendence trávit na rezidenčních pobytech méně času. Zatímco dříve byly běžnější půlroční až roční rezidenční pobyty, u dnešních rezidenčních pobytů umělců je pravděpodobnější, že půjde o tříměsíční, šestitýdenní až tzv. „pop-up“ jednodenní pobyty. Odráží to současnou ekonomickou realitu a u mezinárodních umělců také skutečnost, že imigrační/vízová pravidla neumožňují přechodný pobyt v jedné zemi EU na dobu delší než tři měsíce.

⁹ Krátkou historii naleznete v příloze 1.

¹⁰

Těmito rozdílnými funkcemi se zabývá zpráva
www.enclac.org/moving-and-learning/index.lasso

2.3. Škála rezidenčních pobytů umělců

Dnes se provozují i rezidenční pobyty ve velmi úsporném rozměru jako tzv. „nano rezidence“. Vzhledem k jejich rozsahu řada z těchto rezidenčních iniciativ uniká pozornosti, ať už se jedná o tzv. „couch surfing“ umělců nebo jednotlivců, kdy si umělec ke spolupráci přizve další umělce a ti pak společně tvoří a sdílí jeden prostor, či další podobné aktivity.

PŘÍKLAD

- > Maltský umělec Norbert Francis Attard zve mezinárodní umělce ke spolupráci a pobytu do zařízení Gozo Contemporary, které provozuje jako místo setkání pro místní umělce a zahraniční hosty.
<http://norbertattard.com/en/gozo-contemporary>

Zároveň existují i rezidenční pobyty, které jsou provozovány ve velkém rozměru.

PŘÍKLADY

- > Program tvůrčích rezidencí provozovaný úřadem rakouského spolkového kancléře a organizací KulturKontakt. V roce 2015 jejich spolupráce nabízí 50 rezidenčních pobytů ve Vídni pro výtvarné umělce, spisovatele, tanečníky a choreografy, skladatele, kurátory a pedagogy umění.
www.kulturkontakt.or.at
- > Tvůrčí centrum Arteles ve Finsku je jedním z největších a nejvíce mezinárodních tvůrčích rezidenčních pobytů ve Skandinávii. Centrum provozuje nezisková organizace Arteles a každoročně uvítá přes 90 vybraných výtvarných umělců, kurátorů, hudebníků, spisovatelů, interpretů, fotografů, designérů a architektů. Organizuje také kulturní setkání, diskuze a další akce a provádí vzdělávací, výzkumné a ediční činnosti.
www.arteles.org/

2.4. Typy rezidenčních pobytů pro umělce

Rezidenční pobyty umělců obvykle slouží čistě k uměleckému rozvoji nebo předem definovanému účelu či záměru – v druhém případě jde o tematické pobyty. Počet tematických rezidenčních pobytů ukazuje značný nárůst v posledních letech, přičemž jejich poskytovatelé jsou z uměleckých i jiných oborů. Může jít o vliv rostoucího uznání hodnoty uměleckého a tvůrčího potenciálu ve společnosti. Třebaže většina rezidenčních pobytů se i nadále nachází ve výtvarných oborech, objevuje se silná tendence i k jiným uměleckým, multidisciplinárním a mezioborovým rezidenčním pobytům. To rozšiřuje rozsah a formy rezidenčních pobytů.

Zjistili jsme, že je užitečné brát v úvahu následující kategorizaci rezidenčních pobytů s vědomím, že jsou možné i jiné typologie anebo klasifikace:

2.4.1. „Klasický“ model rezidenčního pobytu

Do rezidenčních institucí investují vlády a fondy v Evropě i na celém světě. Tyto organizace mají často ve světě umění dobrou a silnou pověst. Často také nabízejí veřejný program (výstavy, dny otevřených dveří, schůzky, kavárny), který se soustředí na jejich hlavní aktivity, tj. rezidenční pobyty umělců. Silný důraz je kladen na rozvoj umělců anebo na rozvoj umělecké práce.

Rezidenti mohou také počítat s návštěvami kurátorů, tvůrců programů a sběratelů, které láká pověst instituce nebo které pozve organizace, ideálně vybraných tak, aby odpovídali profilu umělce. Proto je tento druh rezidenčního pobytu místem pro umělecká a tvůrčí setkání a výměnu.

PŘÍKLADY

- > Iaspis, mezinárodní program Švédského grantového výboru pro umění pro výtvarné umělce, Stockholm, Švédsko
www.konstnarsnamnden.se
- > Künstlerhaus Bethanien, Berlín, Německo
www.bethanien.de
- > Akademie Schloss Solitude, Stuttgart, Německo
www.akademie-solitude.de
- > Rijksakademie, Amsterdam, Nizozemsko
www.rijksakademie.nl
- > HIAP Helsinki, Finsko
www.hiap.fi

2.4.2. Rezidenční pobyty spojené s uměleckými institucemi a festivaly ¹¹

Tyto rezidenční pobyty jsou umístěny v centrech nebo institucích současného umění, a těží proto z blízkosti aktivního uměleckého prostředí s profesionálním managementem, propagací, zavedeným publikem, návštěvníky a motivovanými aktivními účastníky. Často očekávají nebo nabízejí příležitost k prezentaci nebo k ukázkám vznikající práce spojené s diskuzemi a zpětnou vazbou od jiných odborníků nebo veřejnosti.

PŘÍKLADY

- > A-I-R Laboratory CCA, zámek Ujazdowski, Varšava, Polsko. A-I-R Laboratory organizuje mezinárodní rezidenční program v Centru současného umění Zámek Ujazdowski ve Varšavě.
www.csw.art.pl/index.php?action=air
- > Wiels, Brusel, Belgie, sídlí v bývalém pivovaru a funguje jako Centrum současného umění nabízející výstavy, rezidenční pobyty, filmové a vzdělávací programy a přednášky, často ve spolupráci s jinými uměleckými institucemi v Bruselu.
www.wiels.org
- > Künstlerhaus Büchsenhausen, Innsbruck, Rakousko. Spojuje dva programy pod jednou střechou: Mezinárodní stipendijní program pro umění a teorii a ateliéry pro umělce v Tyrolsku, kteří potřebují prostor pro práci v profesionálně zajímavém prostředí.
<http://buchsenhausen.at>
- > Plataforma Revólver, Lisabon, Portugalsko, je nezávislá umělecká organizace, jež zahrnuje mj. mezinárodní výstavní prostor a rezidenční program.
www.artecapital.net/plataforma.php
- > Hotel Marco, Španělsko. V tomto projektu byl prostor připojený k Muzeu současného umění Vigo (MARCO) přebudován na „Hotel MARCO“. Kurátoři, umělci a badatelé zde zkoumají konkrétní kontext v rámci programu rezidenčních pobytů. Kromě toho lze prostor využít jako hotelový pokoj, který je možné rezervovat a zaplatit, a poté si vychutnat ubytování ve výstavním prostoru koncipovaném jako umělecké dílo a umístěném uvnitř i vně prostory muzea.
www.marcovigo.com

11

Umělecké instituce mohou mít také určenou „rezidenční“ pozici, například pro dirigenta orchestru nebo choreografa tanečního souboru. Těmito případy se skupina OMK nezabývá.

Některá divadla či orchestry mají umělce na dlouhodobém rezidenčním pobytu. Účel tohoto druhu rezidenčního pobytu obvykle více souvisí s budoucím představením, při kterém může umělec využít zařízení hostitelské organizace nebo spolupracovat na umělecké úrovni.

PŘÍKLADY

- > Tvůrčí rezidence v Toneelhuis, městském divadle v belgických Antverpách. Toneelhuis hostí divadelní soubory nebo jednotlivé umělce na víceletých rezidenčních pobytech. Využívají možností produkovat, poskytovat rozpočet a šířit produkce v umělecké spolupráci s divadlem.
<http://toneelhuis.be>

- > Mala Performerska Scena, Záhřeb, Chorvatsko, je umělecká organizace v oblasti nového cirkusu. Organizuje rezidenční pobyty s dalšími partnery, především pro budoucí představení. Kromě toho nabízí pobyty pro novináře v oblasti nového cirkusu v rámci projektu „Unpack the Arts“. Rezidenční pobyty umělců v oblasti cirkusu se organizují ve spolupráci s dalšími uměleckými organizacemi a festivaly.
www.cirkus.hr

- > Národní taneční soubor, Španělsko, nabízí tvůrčí rezidenční pobyty pro mladé začínající tanečníky a soubory. Vybraní umělci jsou zváni, aby vytvořili, nazkoušeli a předvedli své dílo v rámci souboru.
<http://cndanza.mcu.es/en/in-the-community/residencies>

Národní taneční
soubor Španělsko

2.4.3. Rezidenční centra provozovaná umělci

Tyto rezidenční pobyty zřízené uměleckými pracovníky se rozvíjejí na základě priorit zakladatele. Existují malé organizace provozované umělci i organizace, jež představují zásadní článek místní umělecké scény. Tyto rezidenční pobyty mají díky spojení s osobnostmi a prioritami zakladatelů a zaměstnanců často jasný profil, zaměřený na konkrétní umělecký obor nebo konkrétní síť.

PŘÍKLADY

- > **Taneční centrum Derida, Sofie, Bulharsko.** Nezávislá kulturní jednotka v Sofii. Jde o jedinou organizaci v Bulharsku, která zástupcům nezávislého uměleckého sektoru v oblasti současného tance, divadla a mezioborových umění poskytuje příležitost a prostor ke zlepšení jejich profesního rozvoje, realizaci produkčních aktivit prostřednictvím programu rezidenčních pobytů a prezentaci představení.
www.derida-dance.com
- > **BLOK – Urban Festival, Chorvatsko.** Kurátorský kolektiv BLOK organizuje tzv. Urban Festival a v jeho rámci také rezidenční pobyty umělců. Umělci jsou zváni ke konkrétnímu výzkumu v místě s možností využitím spolupráce a mezioborových přístupů. Realizované projekty pravidelně přinášejí otázky velkého společenského významu s dopadem do veřejné sféry.
www.blok.hr

Taneční centrum Derida
Bulharsko

2.4.4. Výzkumné rezidenční pobyty

Umělci v této skupině rezidencí získávají zkušenost rezidenčního pobytu pomocí výzkumu. Někdy umělci také vytvářejí řešení a alternativní přístupy k uměleckým otázkám, které vznikly na základě tohoto výzkumu. Výzkumné rezidenční pobyty se liší od tematických rezidenčních pobytů (viz níže) do značné míry úzkým vztahem umělce k lidem a místům se kterými pracují.

PŘÍKLADY

- > Umělkyně Jeanne van Heeswijk (Nizozemsko) vychází z myšlenky, že komunity musí na své budoucnosti spolupracovat. Proto již několik let vždy po určitý čas působí v různých komunitách, od Rotterdamu po Liverpool, pracuje s nimi na zlepšování jejich okolí a umožňuje jim plánovat vlastní budoucnost. Říká tomu „radikalizace místních“.
www.jeanneworks.net
- > Benjamin Deboosere a Wouter De Raeve (Belgie) prováděli v roce 2013 výzkum pod názvem Tempelhofer Feld (Tempelhof Airport Berlin), během svého rezidenčního pobytu na berlínském Alexanderplatzu.
www.onthf.com/On_THF/On_Tempelhof_Feld.html
- > DutchCulture|TransArtists AiR Collection: „Undercover“. Umělec může být kým-koli: antropologem, špiónem, taxikářem, makléřem atd. Tato sbírka se zaměřuje na aktivní umělce a rezidenční pobyty, které jsou „tajné“, tedy na účastníky, kteří splynou s komunitou, systémem nebo společností.
www.transartists.org/dutchculturetransartists-air-collection

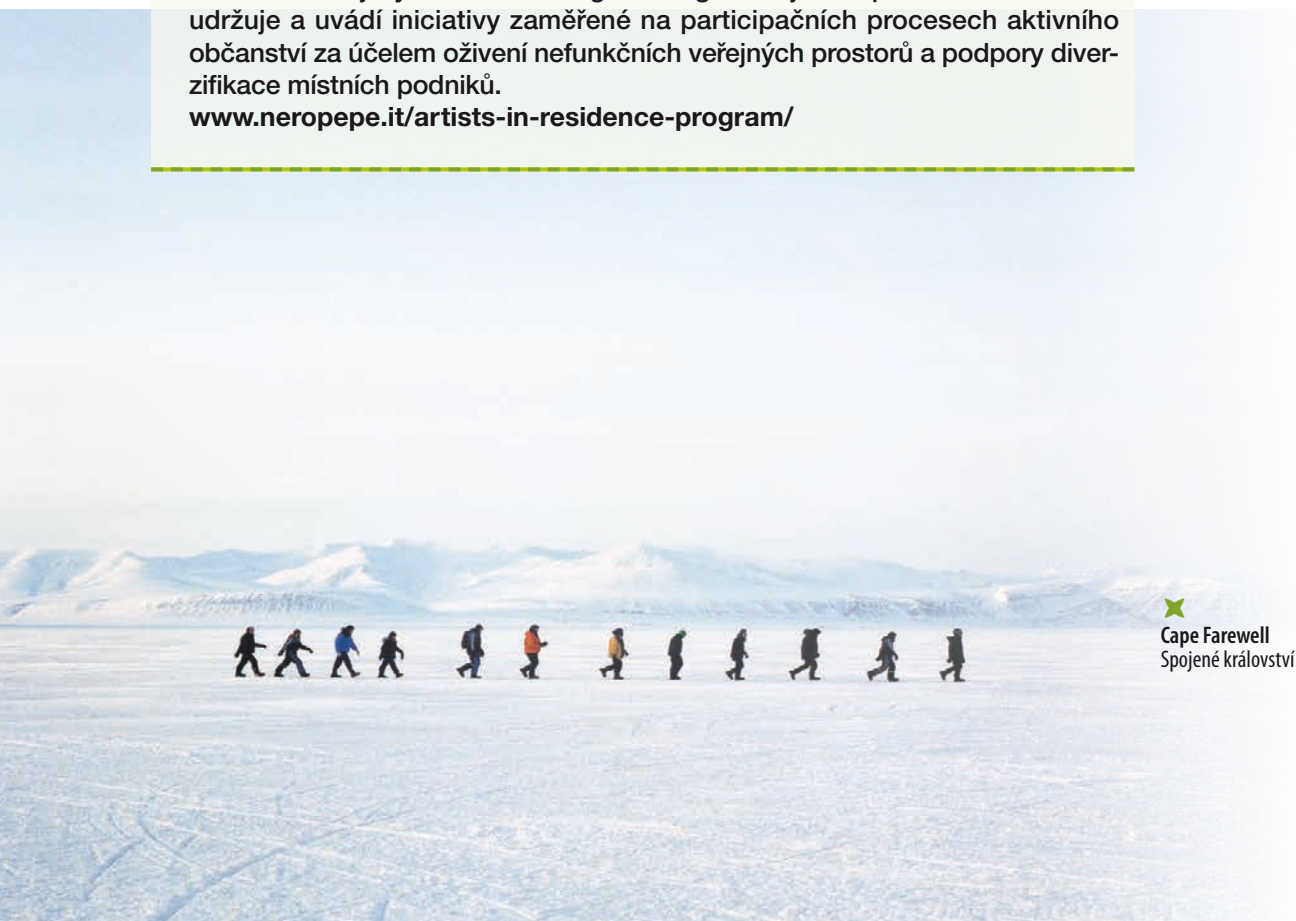

2.4.5. Tematické rezidenční pobyty

Tematické rezidenční pobyty zahrnují rozličné druhy přístupů, ovšem spojuje je skutečnost, že jejich smyslem není jen umělecký rozvoj. Od umělců se požaduje příspěvek ke společnému tématu. K příkladům patří rezidenční pobyty určené k oslavě konkrétního dědictví nebo regionální identity.

PŘÍKLADY

- > **Cape Farewell, Spojené království.** Projekt Cape Farewell využívá koncept expedice – arktické, ostrovní, městské a konceptuální – ke zkoumání vědecké, sociální a hospodářské reality, jež vedla k narušení klimatu a k inspiraci tvorby umění zaměřeného na klima. Projekt Cape Farewell svádí dohromady umělce, vědce a komunikátory, aby motivoval vznik umělecké tvorby na základě vědeckého výzkumu.
www.capefarewell.com
- > **Satellietgroep, Nizozemsko.** Dlouhodobý projekt „Badgast“ v Haagu/Scheveningen má za cíl studium veřejného, sociálního a kulturního využití nábřeží. Satellietgroep vyvíjí koncepty a strategie zaměřené na nový přístup k budoucím pobřežním městským oblastem.
www.satellietgroep.nl
- > **Moving Landscape #2 je projekt PepeNero v rámci projektu G.A.P. (Město jako participativní umělecká galerie), územní laboratoře uměleckého experimentování a současného jazyka v italském regionu Puglia. Projekt PepeNero od roku 2011 udržuje a uvádí iniciativy zaměřené na participativních procesech aktivního občanství za účelem oživení nefunkčních veřejných prostorů a podpory diverzifikace místních podniků.**
www.neropepe.it/artists-in-residence-program/

★
Cape Farewell
Spojené království

2.4.6. Produkční rezidenční pobyty

Ústředním cílem těchto pobytů je zpracování a praktická realizace myšlenky/projektu. Organizace nabízí infrastrukturu, materiál anebo know-how. Iniciativy mají blízko k objednavce, ovšem součástí konečné práce je i samotný proces. V této kategorii je řada rezidenčních pobytů pro konkrétní obory.

PŘÍKLADY

- > **Amsterdam Grafisch Atelier (AGA), Amsterdam, Nizozemsko.** Program tvůrčích rezidencí AGA se snaží přispět k výzkumu a rozvoji nové práce v oblasti grafiky (tradičních technik i nových digitálních uměleckých forem). Ateliér umělcům poskytuje různé vybavení, techniky a odborné znalosti, jež jim umožní vytvářet a rozvíjet jejich práci. Kromě toho ateliér AGA produkuje vysoce kvalitní tisky na zakázku umělců, designérů, kulturních institucí a organizací, a to jak v rámci klasického řemesla, tak pomocí moderních digitálních technik.
<http://amsterdamsgrafischatelier.nl>
- > **Scottish Sculpture Workshop (SSW), Aberdeenshire, Spojené království.** SSW kromě tradičních modelů rezidenčních programů, školení a výstavních příležitostí pro výtvarné umělce nabízí produkční rezidenční pobyty.
www.ssw.org.uk
- > **Centrum pobaltských spisovatelů a překladatelů, Visby, Švédsko,** je mezinárodní rezidenční centrum pro spisovatele a literární překladatele. Funguje jako pracovní místo a místo setkávání pro literární pracovníky a průběžně organizuje semináře a další projekty.
www.bcwt.org
- > **Mezinárodní centrum spisovatelů a překladatelů, ostrov Rhodos, Řecko.** Jeho hlavním cílem je poskytovat bezplatné ubytování spisovatelům a překladatelům na dobu dvou až šesti týdnů. Kromě toho podporuje nové autory především nabídkou grantů, cen a stipendií a organizováním zvláštních vzdělávacích programů, publikacemi, konferencemi, semináři a kulturními akcemi. Centrum čerpá z historie a multikulturního dědictví ostrova Rhodos a má za cíl přilákat spisovatele a překladatele ze všech sousedících zeměpisných oblastí a zprostředkovat jejich práci místním lidem.
www.writerscenter.gr/en.html

2.4.7. Interdisciplinární a mezioborové rezidenční pobyty¹²

Rezidenční pobyty umělců mohou hostit umělci pracující s rozmanitou škálou médií, v různých oborech a oblastech umění. Umělci a hostitelé obvykle zkoumají možnosti spolupráce s partnery z jiných oborů, mimo svět umění.

PŘÍKLADY

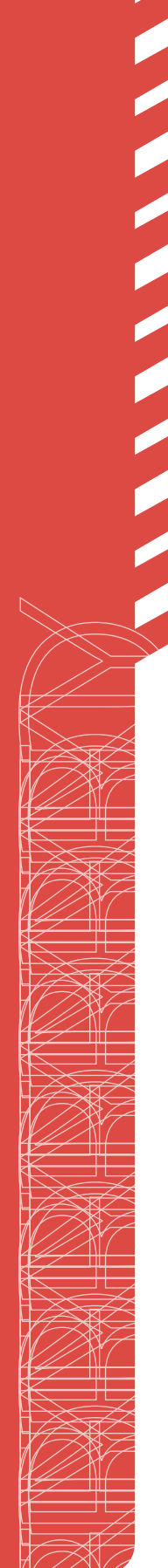
- > Umělecká kolonie Nida (NAC), Litva. NAC je místem setkání zkušených i začínajících umělců v jakémkoli oboru. Jádrem činnosti je umělecký, kurátorský a vzdělávací proces, který se většinou zaměřuje na profesní rozvoj umělců a neformální umělecké vzdělávání pro mladé.
<http://nidacolony.lt/en>
- > Rezidenční program Kulttuurikauppila ve finském li spolupracuje s obecní základní školou a uměleckou vysokou školou, a jeho cílem je vytvoření mezinárodní umělecké školy. Umělecké vzdělávání je integrováno do všech oborů a součástí partnerství je i mezinárodní moderní vzdělávání učitelů umění. Vznikají také partnerství s polytechnikami a dalšími vysokými školami. Program tvůrčí rezidence podporuje povědomí o obci li ve Finsku a označuje se za příklad modelu uměleckého vzdělávání.
www.kulttuurikauppila.fi/news/
- > Pollinaria in Abruzzo, Itálie, je koncept rezidenčních pobytů zaměřených na regeneraci zemědělského prostředí. Jde o radikální a mnohostranný program určený k vytvoření nového venkovského archetypu. Projekty se neustále vyvíjejí v plodné spolupráci umění, vědy, zemědělství a dalších oborů.
www.pollinaria.org
- > The Prix Ars Electronica Collide@CERN je cena pro digitální umění v rámci tříletého programu Collide@CERN zahájeného roku 2011. Cílem ceny Prix Ars Electronica Collide@CERN je dostat digitální kreativitu do nových dimenzí prostřednictvím spojení vědeckého myšlení s uměleckou představivostí. Snaží se tak urychlit inovace v kultuře 21. století vytvářením nových dimenzí v digitálním umění inspirovaném myšlenkami, technikou a vědou, kterou ve středisku CERN vytvářejí vítězící umělci ve spolupráci s interdisciplinární odborností týmu Ars Electronica FutureLab.
www.aec.at/prix/en/collide/

12

Hlubší analýza těchto pobytů je níže
v bodě 3.1 Rezidenční pobyty a nová partnerství.

TRENDY

3

TRENDY

3.1. Rezidenční pobyty a nová partnerství

Skupina OMK zjistila řadu změn ve způsobu strukturování a provozování rezidenčních pobytů. Některé z těchto změn jsou přímo důsledkem hospodářského poklesu, další jsou důsledkem potřeby přizpůsobit se sociálním a jiným problémům. Významná je tendence k diverzifikaci partnerů, a to jak z hlediska zúčastněných stran a investorů, tak z hlediska přijetí pluralitnějšího přístupu k programům rezidenčních pobytů umělců.

Je třeba poznamenat, že tato nová partnerství neznamenaají jen nové modely financování rezidenčních pobytů. Podstatou partnerství je spolupráce a součinnost, a právě tento aspekt byl předmětem zájmu skupiny OMK. Při posuzování této otázky jsme vzali v úvahu zprávu z března roku 2014 pracovní skupiny OMK o „tvůrčích partnerstvích“.¹³

3.1.1. Co jsou nová partnerství?

Nová partnerství jsou partnerství mezi těmi, kteří financují, organizují, hostí, zprostředkovávají nebo umožňují rezidenční pobyty umělců. Partnerství nastává, pokud:

- přináší výhody všem zúčastněným stranám,
- dojde k (ne nutně finanční) investici všech stran a
- jde o vzájemné učení anebo předávání dovedností a znalostí.

3.1.2. Proč se nová partnerství rozvíjejí?

Při identifikování partnerství jako nově vznikajícího a rozvíjejícího se tématu rezidenčních pobytů skupina OMK dospěla k závěru, že ve hře je řada kulturních, ekonomických a sociálních faktorů, k nimž patří následující:

- Postupy v umění se mění: existuje rostoucí tendence k využívání metod a způsobů tvorby umění, jež už ze své podstaty vycházejí z myšlenky partnerství, spolupráce a spoluúčasti. Samotné umění vyžaduje partnerství a výměnu a je také jejich výsledkem. Prostředí rezidenčních pobytů umožňující setkávání partnerů a budování a rozvoj vztahů.
- Interdisciplinární praxe: mizí historické bariéry mezi jednotlivými uměleckými formami/žánry/obory i v jejich rámci. Umělci stále častěji využívají možnosti spolupracovat, učit se další umělecké formy a postupy od svých kolegů a sdílet je s nimi. Rezidenční pobyty poskytují pro takové interakce neutrální prostor.
- Finanční tlaky: sdílení nákladů a zdrojů je pro všechny organizace působící v oblasti umění velkým stimulem. Požadované kompromisy při uzavírání dohod jsou často daleko převáženy přínosy.
- Komunikace a nové technologie: nové technologie, zejména v oblasti komunikace a sociálních médií, usnadnily vytváření nových sítí kontaktů, hledání podobně smýšlejících partnerů, výměnu zdrojů a podporu příležitostí.

- Komplementární cíle s ostatními obory: jelikož historické institucionální překážky se staly pružnější a umělecké postupy otevřenější, došlo ke hmatatelnému nárůstu spolupráce mezi různými obory. Například vědci nebo ekologové se více zajímají o to, co může umění nabídnout, a naopak umělci mají zájem o zkoumání problémů a myšlenek převládajících v jiných oborech. Rezidenční pobyty, jež umožňují spolupráci, sdílení znalostí a vzájemné učení umělců a vědců či dokonce umělců a statistiků, jsou proto stále častější.
- Sociální a společenské: již dlouho je uznávána hodnota umění a jeho pozitivní dopad na sociální a společenské situace a umění se stále častěji stává prioritní oblastí pro orgány státní správy, které do umění investují. Zvláště vhodné jsou dlouhodobé, rezidenční pobyty zaměřené na konkrétní místo coby mechanismus této formy umění a účasti na něm.
- Hodnota propagace: Evropa zažívá rostoucí poptávku po kulturních produktech a akcích. Na celém světě existuje snaha přilákat kvalifikované kreativní pracovní síly do jiných zemí. Máme-li úspěšně konkurovat, musí jednotlivé země a zejména různé regiony vytvářet novátorské způsoby prosazování kulturní a tvůrčí specifčnosti. Rezidenční pobyty mohou nabídnout řešení pro propagaci kulturní a tvůrčí pověsti renomé okrajových regionů v Evropě.

3.1.3. Kdo se na nových partnerstvích podílí?

Existuje celá řada organizací a institucí zapojených do rezidenčních partnerství. Nová partnerství mohou zahrnovat stávající modely rezidenčních pobytů a rozšiřovat své zájmy začleňováním nových příležitostí či zajišťováním nových způsobů financování.

Nejvýznamnějším druhem nového partnerství je však partnerství zahrnující širší spektrum partnerů mimo tradiční umělecké instituce nebo zcela mimo daný umělecký obor.

Může jít o partnerský vklad:

- jiných (neuměleckých) veřejných či soukromých sektorů – výsledkem jsou rezidenční pobyty, jež umělcům umožňují práci v jiných oborech, např. spolupráci s ochránci životního prostředí/vědci/podniky/výrobci/technologemi.
- jiných (neuměleckých) veřejných nebo soukromých institucí a agentur – výsledkem jsou rezidenční pobyty, jež umělcům umožňují práci v kontextu místa nebo komunity, např. práci na rezidenčních pobytech v nemocnicích/ve školách/na sídlištích/na pracovištích.
- geopoliticky definovaných orgánů – iniciativy města/obce/krajského úřadu.
- umělci mají čím dál významnější roli při iniciování, vytváření a provozu rezidenčních pobytů.

3.1.4. Úspěšná partnerství v rezidenčních pobytech umělců

Úspěch partnerství bude záležet na tom, co od něj partneři získají, i na tom, co do něj vloží. Je důležité, aby zúčastnění partneři měli jasnou představu o svých cílech a věděli, že cíle zúčastněných partnerů nemusí být vždy společné. Je tedy důležité, aby partneři uznali, že úspěšné rezidenční pobyty mívají spíše komplementární než společné cíle. Jinými slovy, všechny strany do partnerství přinášejí něco jedinečného a odlišného, a proto si více cení toho, čím přispěje druhá strana.

Partnerství je vztah. Proto je časová investice do rozvíjejících se partnerství stejně důležitá jako důvěra a závazek. Úspěšná obchodní partnerství často vznikají a rozvíjejí se na základě dobrých osobních vztahů. Význam osobního vztahu v rozvoji úspěšných rezidenčních partnerství nelze podceňovat.

Partnerství mohou přerůst v dlouhodobé vztahy, nebo mohou být časově omezena. Oba modely mohou být úspěšné, pokud jsou předem stanoveny jasné cíle, u časově omezených projektů se bere v potaz jejich odkaz.

PŘÍKLADY

> **TRADUKI** je evropská síť pro literaturu a knihy, k níž patří Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Makedonie, Černá Hora, Chorvatsko, Kosovo¹⁴, Lichtenštejnsko, Německo, Rakousko, Rumunsko, Slovinsko Srbsko a Švýcarsko. Roku 2009 vznikly rezidenční programy s počáteční pomocí TRADUKI jako výsledek spolupráce a partnerství mezi literárními sdruženími, nakladatelstvími, literárními festivaly, Pen Centry a místními komunitami. První programy tvůrčích rezidencí pro spisovatele začaly ve Splitu, v Sarajevu, Bělehradě, Tiraně, Prištině a Skopje.
www.traduki.eu

> Tvůrčí rezidenční pobyty Spark, Irsko. Tento příklad ukazuje úspěšné partnerství mezi místními úřady, místními podniky a kulturním odvětvím, jež přineslo účast umělců na rezidenčních pobytech v celé řadě různých pracovních prostředí, včetně továrny, pekařství, na policejní stanici a v úřadech.
www.leitrimcoco.ie/eng/News/2015-SPARK-Artists%E2%80%99-Residency-Programme.html

> **Dar al-Ma'mûn**, Marrákeš, Maroko, je příkladem úspěšné spolupráce hotelu Fellah, kulturního centra Dar al-Ma'mûn a místní komunity. Program rezidenčních pobytů umělců je soběstačný díky záštitě hotelu Fellah v blízkosti Marrákeše. Dar al-Ma'mûn nabízí celou řadu kulturních aktivit a kapacit, například výstavní prostor, knihovnu s více než 10 000 knihami v arabštině a francouzštině, výzkumné centrum literárního překladu a kulturní a vzdělávací aktivity pro děti a dospělé.
<http://dam-arts.org/en/#/en/2>

14

Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

3.1.5. Role prostředníků

Skupina OMK také zjistila, že významnou úlohu hrají zprostředkovatelé, kteří vztahy a partnerství vyjednávají. Jednotlivec nebo organizace, která má důvěru dvou či více stran, může zjistit potřeby a příležitosti pro všechny strany a může je svést dohromady, hraje zásadní roli při vytváření a vzniku úspěšného partnerství. V mnoha případech je vyjednávající/zprostředkovatelská role při zjišťování příležitostí a vzniku partnerství rozhodující pro konečný úspěch rezidenčního pobytu.

K roli prostředníka se dobře hodí kulturní úředníci pracující pro místní/regionální/státní (samo)správu. Kvůli ekonomickým tlakům, zejména na místní veřejné rozpočty, však některé tyto funkce ohrožují škrtů.

3.2. Rezidenční pobyty umělců s pozitivními externalitami pro města a regiony

Počet evropských měst, které mají zájem stát se aktivními partnery rezidenčních programů, stále roste. Místní správa a politici berou v potaz pozitivní vnější vlivy rezidenčních pobytů, které přispívají:

- k posílení postavení umění a kultury ve městech a regionech, což zvyšuje kulturní nabídku pro občany a turisty,
- k regeneraci a sociální změně – existuje řada příkladů rezidenčních prostorů v zanedbaných částech měst, jež působí jako katalyzátor pro podniky, včetně těch kreativních, což nakonec přispívá k regeneraci oblastí;
- k zapojení komunity – tam, kde jsou rezidenční pobyty spojeny s komunitou a sociálními otázkami, získávají velmi dobrou pověst i díky vytváření bezpečných prostorů, kreativních řešení a omezování asociálního chování
- a k mezikulturnímu dialogu: otevřená města s mezinárodním prospektem patří k tzv. „kreativním městům“ (jak je nazývá Richard Florida), a v konečném důsledku přitahují zájem investorů, obchodní a hospodářské činnosti.

PŘÍKLAD

- > CreArt (Síť měst pro uměleckou tvorbu) reaguje na potřebu evropských kulturních institucí, které mají společný problém: maximalizaci ekonomického, sociálního a kulturního přínosu výtvarného umění prostřednictvím podpory umělců, manažerů, průmyslu a obecně veřejnosti, jež má umožnit tvorbu a prezentaci uměleckých děl a radost z nich, jakož i přístup k odborné přípravě a vzdělávání prostřednictvím seminářů, rezidenčních pobytů pro umělce, workshopů, výzkumu a analýzy programů.
www.creart-eu.org/activities

3.3. Rezidenční pobyty jako „útočiště“

Rezidenční pobyty umělců mohou fungovat jako „proto-institute“ v zemích, které jsou postiženy konflikty nebo se vzpamatovávají z rozvratu a ve kterých neexistují struktury, jež by mohly podpořit umělecký rozvoj, například v Afghánistánu, „kde není žádné publikum ani místo pro prezentaci díla“.¹⁵

V dnešní geopolitické realitě umění a kultura vytvářejí ten pravý prostor pro mezikulturní dialog a rozvoj, k němuž dochází mezi EU a jejími sousedy na východě a jihu. Rezidenční pobyty mohou nabídnout útočiště umělcům a kurátorům, kteří přijíždějí například z oblastí, jež zažívají turbulentní následky arabského jara, aby se dále rozvíjeli, nebo jim mohou v některých případech poskytnout i nezbytné bezpečné prostředí.

PŘÍKLAD

- > **ICORN:** Mezinárodní síť měst poskytujících útočiště je celosvětovým sdružením měst a regionů oddaných hodnotě svobodě slova. Poskytováním bezpečného místa k pobytu a ekonomického zabezpečení pro hostujícího spisovatele na dobu dvou let města ICORN významně a prakticky přispívají k prosazování svobody projevu.
www.icorn.org

15

Kurátor Hanifa Alizada na rezidenčním pobytu
v rámci programu „Re-directing East“,
zámek Ujazdowski, Varšava, Polsko (2013).

3.4. Rezidenční pobyty umělců a udržitelnost životního prostředí

Značný počet umělců, kulturních pracovníků a programů pro rezidenční pobyty umělců se podílí na vytváření nových modelů práce přispívajících k udržitelnosti životního prostředí.

PŘÍKLADY

- > **Frontiers in Retreat (Hranice na ústupu)** – platforma pro studijní rezidenční pobyty podporující mezioborový dialog o otázkách životního prostředí v rámci nové evropské sítě, jež zahrnuje rezidenční pobyty umělců, umělecké a vzdělávací organizace, umělce, odborníky z různých oborů i různorodé publikum.
www.hiap.fi/project/frontiers-retreat
- > **Green Art Lab Alliance (GALA)** – partnerství kulturních organizací v Evropě zaměřených na podporu udržitelného životního prostředí a na to, jak ji pojmout prakticky, eticky a umělecky napříč uměleckými a kulturními komunitami. Umělecké laboratoře (rezidence) se zabývají klíčovými tématy udržitelnosti životního prostředí prostřednictvím umělecké činnosti, studia a debat. Cílem workshopů je šíření nástrojů, pokynů, zdrojů a výměna zkušeností v rámci širší kulturní obce EU, včetně tvůrců politiky na všech úrovních.
<http://greenartlaballiance.eu/>
- > **Rezidenční pobyt Ars Bioarctica** – cílem je vytvořit společnou iniciativu umění a vědy společně s finskými univerzitami, institucemi, organizacemi a jednotlivci se zájmem o uměleckou a vědeckou spolupráci, rozvoj uměleckých a vědeckých aktivit na biologické stanici Kilpisjärvi a dlouhodobý národní a mezinárodní program pro umění a vědu. Rezidenční pobyt kladě důraz na životní prostředí Arktidy a uměleckou a vědeckou spolupráci.
<http://bioartsociety.fi/ars-bioarctica-residency>

3.5. Virtuální rezidenční pobyty

Skutečností se stále častěji stávají virtuální rezidenční pobyty, neboť stále rostoucí počet umělců používá internet jako platformu k tvorbě a sdílení svého umění i k přímé interakci s ostatními umělci, kurátory, uměleckými pracovníky či dalším publikem.

PŘÍKLADY

- > Virtuální umělecké rezidenční pobyty – Manuál Weroniky Trojaňské zahrnuje několik příkladů virtuálních rezidenčních pobytů.

<http://artmobility.interartive.org/virtual-art-residencies-a-manual-weronika-trojanska/>

- > Digitální síť umění (Réseau Arts Numériques – RAN) nabízí jedinečnou platformu, která sbližuje umění, vědu a průmysl, odstraňuje bariéry mezi nimi, a zároveň otvírá průkopnický prostor pro tvorbu a inovaci. Jejím prostřednictvím se mohou propojit aktéři z různých profesních oblastí. Platforma RAN se snaží rozvíjet společný přístup zaměřený na podporu výměny, reflexe a koprodukce mezi uměleckými, vědeckými a průmyslovými strukturami. Podporuje synergii mezioborových odborných znalostí a umožňuje posílení národní a mezinárodní spolupráce.

www.ran-dan.net/eng

- > Raum – online platforma nabízející rezidenční pobyty umělců.

<http://raum.pt/en>

 Africa Centre
Spojené království

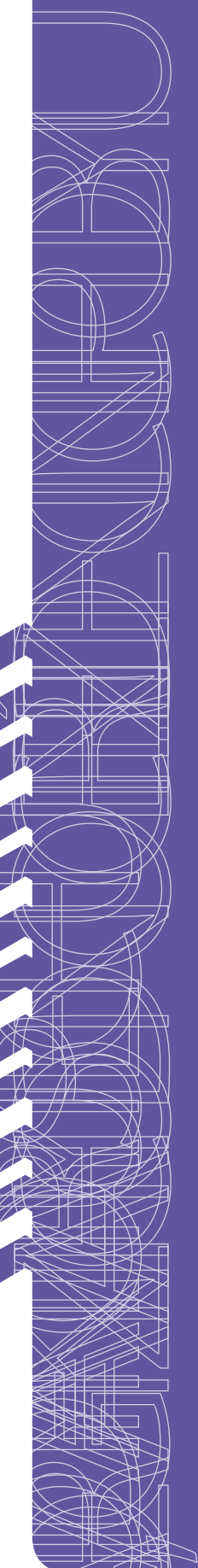

VÝHODY

A FAKTORY ÚSPĚCHU

PŘI PŘÍPRAVĚ, ORGANIZACI
A HODNOCENÍ REZIDENČNÍCH
POBYTŮ

4

VÝHODY A FAKTORY ÚSPĚCHU PŘI PŘÍPRAVĚ, ORGANIZACI A HODNOCENÍ REZIDENČNÍCH POBYTŮ

4.1. Výhody rezidenčních programů pro umělce

Pracovní skupina OMK měla pocit, že výhody rezidenčních programů pro umělce se podceňují a obhajoba této praxe je slabá. Měla také pocit, že Evropa vstupuje do období, kdy je kulturní rozmanitost a mezikulturní porozumění důležitější než kdy dříve. Mobilita umělců obecně a zejména rezidenční programy proto mohou v tomto ohledu hrát významnou roli.

Pracovní skupina OMK zjistila řadu společných výhod tohoto odvětví:

- profesní rozvoj umělců,
- ekonomické přínosy pro umělce, hostitele, region apod.,
- kulturní rozvoj umělce, hostitelské organizace, místní komunity,
- organizační znalosti a vytváření kapacit pro hostitelskou organizaci a komunitní organizace,
- zvyšování informovanosti, zejména o městě/regionu, v němž se rezidenční pobyt koná.

Výhody se vztahují na všechny strany zapojené do rezidenčních pobytů umělců.

4.1.1. Pro umělce

Rezidenční pobyty jsou centra profesionalizace umělců, která poskytují příležitosti pro kreativní investice, rozvoj myšlenek a souvislostí. Nabízejí výzkum na vysoké úrovni, který v jiných formách není k dispozici. Navíc umělcům poskytují řadu ekonomických i odborných zdrojů: stipendium, zařízení a nástroje, profesionální zpětnou vazbu a příležitosti k rozvoji jeho sítě, kontaktů a publika. Mohou také nabízet přístup k novým technologiím, partnerstvím a finančním tokům a v některých případech vést k vývoji nových výrobků a nápadů obohacujících zásadní tvorbu umělců. Zkušenost z rezidenčního pobytu také rozvíjí kulturní povědomí a kompetence, pokud jde o organizační a osobní rozvoj a manažerské dovednosti.

4.1.2. Pro hostitelské organizace

Řadě hostitelských organizací, zejména fondům a nadacím, výhody jimi financovaných rezidenčních pobytů s různým kulturním a profesionálním zázemím nabízejí příležitost získat zkušenosti a rozvíjet dlouhodobé vztahy v rámci Evropy i na mezinárodní úrovni. Hostitel také může prostřednictvím umělců vytvářet širší síť mezinárodních umělců a kulturních organizací v jiných zemích, jakož i sponzorských agentur a diplomatických hráčů.

Rezidenční pobyt zahraničních umělců může hostiteli nabídnout příležitost obohatit program a zvýšit schopnost oslovit nové publikum. To přispívá k oživení místní kulturní scény. Mezinárodní umělci na rezidenčním pobytu přispívají ke zvýšení prestiže hostitelského zařízení i dané lokality, a místním orgánům dávají příležitost ke zviditelnění regionu jako oblasti, jež vítá kulturní rozmanitost a mezinárodní kontakty. Mobilitou evropských umělců prostřednictvím rezidenčních programů je zapotřebí podporovat bohatší evropskou kulturní ekologii, která přispěje k posílení prostředí inovace a kreativity.

4.1.3. Pro sponzorské organizace

Řada financujících organizací, zejména fondy a nadace, uvádí výhody rezidenčních pobytů ve svých posláních a cílech. Jde o podporu výměny kulturních znalostí či propagaci rozmanitosti, nebo u agentur financujících umění, o nabídku profesního rozvoje umělců. Rezidenční pobyt často přináší jasnou cestu k dosažení těchto cílů. Existuje však řada dalších pozitivních externalit, které z rezidenčních pobytů vyplývají. Patří mezi ně zvýšení povědomí o těchto organizacích, zejména mezi novým publikem a v nových oblastech. Mohou přispět ke kulturní diplomacii, což může mít dopad na širší vztahy v oblasti obchodních a politických vztahů. Veřejný program může navíc u investorů vzbudit větší zájem o mínění širší místní veřejnosti a postoje, které lze přenést zpět do politiky a do snahy zapojit do ní veřejnost. Investoři s konkrétním společenským posláním mohou tak rozšířit svůj dosah i své mezikulturní kompetence, výměnu a dialog.

4.1.4. Pro místní komunity

Součástí rezidenčních pobytů umělců jsou často veřejné programy. To znamená, že místní komunita má příležitost spolupracovat s umělci nebo se zapojit do jejich práce prostřednictvím programů v prostorách hostitelské organizace nebo aktivní účasti v zařízení dané komunity. Rezidenční pobyt tak může komunitu mnoha způsoby kulturně obohatit: poskytnutím platformy pro spolupráci s tvůrčím procesem, účastí na akcích nebo možností být publikem pro již hotové či vznikající dílo. Rezidenční pobyty mohou umožnit rozvoj informovanosti, poznání a porozumění mezi různými skupinami ve společnosti. Dílo vytvořené na rezidenčním pobytu komunita často využívá i nadále (představení, veřejné umění, výstavy, interakce), což zlepšuje kvalitu života veřejnosti. Může se tak zlepšovat veřejná sféra, a znovu se obnovit pocit důvěry a smyslu pro místo. Řada participačních projektů má také pozitivní dopad na zapojení místních lidí ve společnosti a může být katalyzátorem pro rozvoj podnikatelských dovedností.

4.1.5. Pro město/regionální/národní úroveň

Na této úrovni dopady do velké míry závisí na počáteční angažovanosti orgánů. V nejlepším případě se obecní/regionální/národní orgány státní správy mohou do rezidenčního programu zapojit prostřednictvím financování, propagace a hodnocení. Pokud se tak stane, mají prospěch ze zdokonalení organizačních schopností svých pracovníků, z podpory mezikulturního dialogu prostřednictvím spolupráce s umělci i ze zlepšení propagace jejich města/regionu/státu jako kreativního, dynamického a kulturního místa. Tyto vlastnosti jsou důležité pro „kreativní město“, potažmo pro ekonomicky úspěšnou dynamiku – životaschopná města/regiony/státy.

Města rezidenční pobyty umělců zapojila do úspěšných strategií regenerace. Existuje mnoho příkladů, jak rezidenční pobyty umělců přinesly problémovým částem měst tolik potřebnou dynamiku, která následně vedla k rozvoji malých firem a služeb a k transformaci čtvrtí (viz kapitola 3).

Tyto výhody shrnuje tabulka I. na následující straně.

TABULKA I. Výhody programů pro rezidenční pobyty umělců ¹⁶

Příjemce	Umělec/profesionální rozvoj	Hospodářský rozvoj	Kulturní rozvoj	Organizační výhody	Profil
Umělci	Inspirace/reflexe kreativní investice. Příležitosti vytvořit a vidět nové dílo a výstavy.	Stipendium, rozvoj produktu, nové stálé příjmy/příležitosti.	Interakce s dalšími umělci/komunitami. Rozvoj nápadů i vztahů.	Rozvoj dovedností, schopností, managementu, získávání kontaktů.	Lepší životopis a profesní doporučení.
Hostitelské organizace	Interakce s umělci přináší profesionální důvěryhodnost.	Generování příjmů prostřednictvím nových partnerství anebo v rámci splnění požadavků investorů. Více kontaktů s místními lidmi a publikem nabízející dlouhodobější vztahy a možnost příjmové aktivity.	Interakce s umělci z jiných zemí a kultur a také interakce s jinými „kulturami“ v daném místě – etnickými, oborovými apod. Důležité funkce pro vzájemnost mezinárodní spolupráce. Podpora místní ekonomiky.	Rozvoj vzdělávání zaměstnanců, dovedností a organizačních/logistických schopností.	Zvyšuje povědomí o centru mezi umělci, komunitami a vládami. Možné vztahy s tiskem a veřejností a zapojení do místní, regionální a národní agendy.
Investoři	Naplnění kompetencí investora a rozvoj agendy pro rozvoj umělců; rozvoj kritérií a procesu výběru.	Splnění poslání a účelu. Možné využití financování partnerství. Interakce s dalšími investory a možnými partnery.	Mezinárodní interakce, podpora znalostí jiných umělců a kultur.	Příležitosti pro vytváření kapacit zaměstnanců a kompetencí pro dané poslání a účel.	Příležitosti pro zvýšení povědomí o práci a úspěchu investorů. Akce na oslavu spolupráce.
Místní komunita	Zlepšení kvality života místních obyvatel/účastníků. Přináší výzvu a inspiraci pro místní účastníky.	Přilákání nových možností financování, interakce s místní správou a místními podniky.	Interakce s umělci a jejich sítěmi. Také příležitosti pro zvláštní skupiny, například přistěhovalce, starší nebo hendikepované osoby.	Rozvoj podnikatelských dovedností a organizační odbornosti nutné k pořádání místních akcí.	Příležitosti pro místní propagační akce zvyšující povědomí a komunitě přinášející zvýšení sebevědomí a smyslu pro místo.
Města/regiony a státy	Zlepšení smyslu pro místo a představy o kreativním regionu/zemi.	Přilákání cestovního ruchu, zejména kulturní turistiky a žádoucí výhoda pro strategie získávání investic. Ve městech mohou přispět ke strategiím místní regenerace.	Vznik mezikulturního porozumění a rozmanité komunity. Možné vytvoření kontaktů s menšinovými skupinami, přistěhovalci. Zvýšení povědomí o jiných kulturách.	Umožňuje, aby se politika města/regionu více orientovala ven, aby přijala rozdíly a dokázala spravovat komplexnější agendy.	Příležitosti pro městské/regionální/mezinárodní akce a propagaci.

16

Tato tabulka vychází z pokynů vytvořených projektem „Artists Moving & Learning“. Evropská zpráva vypracovaná organizacemi PACTE CNRS a DEUSTO. Projekt financovaný s podporou Evropské komise, program celoživotního vzdělávání.

4.2. Zásadní faktory úspěchu programů pro rezidenční pobyty umělců

Při řešení tohoto zásadního problému svého mandátu skupina OMK vzala v úvahu výsledky sekundární analýzy dat jednoho ze svých členů.¹⁷ Cílem bylo shromáždit dřívější analýzy rezidenčních pobytů umělců, včetně kontextu mobility umělců obecně. Výsledky naleznete v příloze 4.

Domníváme se, že tento sektor již svým kolegům poskytuje dostatečné pokyny k praktickému provozu rezidenčních pobytů, které nechceme duplikovat. Přesto skupina OMK identifikovala některé klíčové otázky, které se opakují při diskuzích s praktiky z oblasti přípravy, provozování a následného hodnocení rezidenčních pobytů umělců.

Tyto kritické faktory úspěchu jsou uvedeny v následující tabulce, ale především k nim patří:

- důležitost určení jasných cílů a pochopení toho, čeho chtějí jednotliví partneři prostřednictvím rezidenčního pobytu dosáhnout,
- sdělení těchto cílů a jasné vyjádření potřeb, podmínek a očekávání pro daný rezidenční pobyt,
- poskytnutí dostatečného času pro plánování, průzkum a vyjednávání,
- poskytnutí dostatečného času pro praktické otázky, například získání víza (u zahraničních umělců) a dalších regulačních problémů,
- poskytnutí dostatečného času k získání finančních prostředků, je-li to nutné,
- zkoumání a pochopení kultury umělce, organizace a příslušného města/regionu/země z hlediska zastřešující i institucionální kultury,
- naslouchání a citlivost vůči příslušným partnerům; budování důvěry a porozumění,
- vytvoření operačního plánu, jenž by zahrnoval pomocné činnosti, navazování kontaktů a zvyšování informovanosti,
- zavedení komunikační strategie pro jednotlivého umělce i pro organizaci.

Dále skupina OMK identifikovala některé „společné potřeby“ všech hlavních zúčastněných stran. Mají-li být rezidenční pobyty umělců úspěšné a chceme-li maximálně využít jejich dopady, tyto potřeby je nutné řešit. Jsou to:

- informační potřeby – význam kvalitních informací o rezidenčních pobytech;
- potřeby vzdělávání a vytváření kapacit – umělci, hostitelé, místní orgány i skupiny v komunitě mají zájem o další vzdělávání v oblasti rozvoje schopností pro provozování rezidenčních pobytů, jejich maximálního využití, kulturního povědomí a kompetencí apod.;
- financování a získávání finančních prostředků – pokud ještě nefunguje, existuje potřeba posílit schopnost všech zainteresovaných subjektů získat odpovídající finanční prostředky;
- postojové otázky – pro úspěšné rezidenční pobyty je životně důležité vytváření institucionálního povědomí a emocionální odolnosti; jejich rozvoji může napomoci vzdělávání a komunikace;

17

Analytik Aleksander Palasiński,
Národní centrum pro kulturu, Varšava, Polsko.

- management a organizační rozvoj – mezinárodní jevy všeho druhu vytváří nové tlaky a napětí v řízení; za těchto okolností jsou důležitější osvědčené postupy;
- komunikace – všechny zúčastněné strany mohou ze zkušenosti rezidenčního pobytu významně získat, přesto se sdělení této skutečnosti kolegům, úřadům, tisku a veřejnosti ponechává až na konec a k jeho úspěšnosti se neposkytují adekvátní prostředky;
- hodnocení a zpětná vazba – pro úspěch programů je rozhodující dobré hodnocení, stejně jako jeho předání partnerům.

Klíčové faktory úspěchu uvádí následující tabulka. Popisuje jejich důležitost při přípravě, organizaci a následném hodnocení pobytů umělců pro různé a přímo dotčené cílové skupiny:

- umělce
- hostitelské organizace
- investory
- místní komunitu
- města/regiony/státy

TABULKA II. Zásadní faktory úspěchu

	Informace	Školení a budování kapacit	Financování a přístup ke zdrojům
Umělec	Přiměřené a jasné informace o povaze a typu rezidenčního pobytu zajišťující splnění potřeb a usměrnění očekávání.	Odpovídající školení v oblasti logistiky, povahy rezidenčních pobytů, psychologických dopadů, komunikačních dovedností, usměrnění očekávání a řízení lidí. Specifické kompetence, např. pracovní zkušenosti s publikem, komunitami apod.	Odpovídající finanční prostředky k zajištění realizace cílů
Hostitel	Jasně obrysy programu a nabídky. Standardy ubytování a zdrojů/zařízení. Finanční příležitosti související s rezidenčním programem musí být jasně uvedeny.	Schopnost přijímat rezidenty z jiných zemí, schopnost jednat s jinými kulturami, pochopení potřeb jiných kultur; logistika atd. Pozornost věnovaná používání jazyka. Musí být jasné, jaký bude během rezidenčního pobytu komunikační jazyk.	Jasně finanční řízení a odpovídající zdroje pro projekt – získané z vlastních zdrojů nebo díky partnerství. Jasně informace. Zajištění čistých a profesionálních zařízení.
Investoři	Jasně a transparentní cíle, kritéria pro výběr a procesy. Jasně a platné smlouvy/dohody. Informace o tom, co se očekává z hlediska podávání zpráv a dalšího hodnocení.	Školení v mezikulturním vyjednávání a uzavírání smluv přes hranice.	Dostatečné financování a včasné platby.
Komunita	Šíření časů a dat konání akcí prostřednictvím místních médií. Jasný obrys programu, životopisy umělců a očekávání interakce s umělci.	Společná tvorba, při níž se naslouchá potřebám a přáním místních obyvatel, které jsou zohledněny.	Stipendia pro účastníky a cestovné apod.
Městská/regionální/národní správa	Informace o dalších kulturních institucích a sítích v rámci města nebo regionu. Informace o místních/regionálních zvycích/zákonech. Dobré informace o cestovním ruchu a rekreačních zařízeních i o lékařské pohotovosti a konzulárních službách apod.	Školení v mezikulturním porozumění a jednání s umělci a jednání s jinými zeměmi a kulturami.	Finanční prostředky na infrastrukturu, budovy a provozní náklady. Ty ponejvíce poskytuje město/region nebo země a těmto organizacím zaručují následnou koupi.

	Plánování a výzkum	Postojové	Osvědčené postupy řízení	Komunikační a marketingové strategie
Umělec	Zajistit odpovídající kontakt s místními umělci a uměleckými institucemi.	Umělci musí mít otevřené a flexibilní myšlení i jasné cíle.	Dobré plánování a stanovení cílů umožňující usměrňování očekávání a správné rozhodování na základě plnění jasných cílů. Nutné řídicí schopnosti pro jednání mezi kulturami apod.	Umělci musí mít komunikační plán, aby se zvýšilo povědomí o jejich tvorbě a zároveň splnily potřeby hostitele a partnerů. Tím se maximalizují pozitivní výsledky, tím spíše, pokud se výsledky rozšíří prostřednictvím jejich osobních sítí a mezinárodních rezidenčních platforem.
Hostitel	Oboustranné jasné pochopení vzájemných očekávání pokud jde o obsah i zařízení, finanční prostředky apod. Povědomí o typu umělce, který na rezidenční pobyt přijíždí. Navazování kontaktu s místními lidmi za účelem poskytnutí profesionálního systému podpory a možnosti spolupráce a vytváření sítí.	Otevřenost, tolerance a pružnost a zajištění hladkého průběhu rezidenčního pobytu a toho, aby zcela naplnil svůj potenciál.	Jasná odpovědnost a linie řízení. Střednědobé hodnocení, přístupnost politiky stížností anebo disciplinární politiky. Zdraví a bezpečnost, politika rovných příležitostí atd. Tyto by měly být přezkoumány a šířeny mezi zaměstnanci a účastníky. Dobrá dokumentace akce a dobré archivy a referenční záznamy.	Profesionální vztahy s tiskem a médií i umělci na rezidenčním pobytu a včasná distribuce a další hodnocení tiskových zpráv. Jasně marketingové a komunikační plány realizované profesionálně vyškolenými zaměstnanci. Informace by měly být transparentní a spolehlivé (aktualizované a včetně fotografií prostorů apod.).
Investoři	Kontakty se širším kulturním odvětvím a možnosti kontaktů s umělci a institucemi.	Flexibilní myšlení, důvěra v proces a integritu umělců. Kontrola programu a procesu.	Dobré vedení záznamů a dokumentace.	Komunikační strategie prostřednictvím investorských bulletinů a kanálů atd.
Komunita	Příprava komunity, vytváření stabilních a dobrých vztahů mezi komunitou a institucemi během příprav spolupráce s umělci.	Otevřená mysl pochopení tvůrčího procesu a toho, co to znamená pro interakci s jednotlivci; vzájemná úcta a úcta k umělcům; důvěra v proces.	Jasně porozumění procesu, toho, co se očekává od účastníků, dobrá zpětná vazba komunitě, dokumentace příležitosti pro výstavy/prezentaci/práci na díle.	Využití sociálních médií a probuzení zájmu místních médií. Místní kritiky a blogy samotné komunity.
Městská/regionální/národní správa	Vyhledávání podniků se zájmem o země, z kterých umělci pocházejí.	Otevřenost a důvěra v profesionalitu zúčastněných institucí. Potvrzení hodnoty umělců na rezidenčním pobytu a jejich přínosu pro město/region.	Jasný přístup k rozhodujícím osobám a tvůrcům politiky, kteří mají pobyty hodnotit a vyhodnocovat.	Přístup k bulletinům, tisku a médiím prostřednictvím jejich kanálů. Využití obrázků a příběhů v městských/regionálních/národních marketingových kampaních. Účast na akcích a prezentacích, zprávy o nich atd.

FINANCOVÁNÍ
REZIDENČNÍCH POBYTŮ
PRO UMĚLCE

5

FINANCOVÁNÍ REZIDENČNÍCH POBYTŮ PRO UMĚLCE

5.1. ÚVOD

Krize a úsporná finanční opatření v Evropě znamenaly, že organizace pořádající rezidenční programy pro umělce, stejně jako organizace v jiných odvětvích, musí stále více čelit rostoucím nákladům a škrťům v rozpočtech financování. Získávání finančních prostředků je proto mnohem náročnější, stává se však také katalyzátorem pro inovace, což přináší nové modely financování. Velmi důležitým zdrojem financování jsou sice stále veřejné prostředky, ovšem vyvíjejí se a zlepšují se nové modely. Zatímco velké procento rezidenčních pobytů je vedeno jako neziskové subjekty, na druhé straně roste počet programů, které fungují pod různou podnikatelskou strukturou, například programy, které jsou vytvořeny, začleněny a provozovány v rámci komerčního podniku.

Rezidenční programy využívají širokou škálu modelů financování. Některé z nich neposkytují žádné příspěvky pro umělce a mohou dokonce požadovat účastnický poplatek, zatímco jiné mohou poskytovat denní diety. Některé rezidenční pobyty do svého programu zahrnují poplatky umělcům. Bývají spojeny s pomocnými činnostmi, které jsou od umělců žádány.

Některé rezidenční pobyty poskytují část finanční podpory, zatímco jiné mohou mít kompletní balíčky pro pozvané či vybrané umělce. Existují však základní požadavky na zajištění základního pocitu pohody a bezpečnosti pro účast umělců. Ty by se měly brát v úvahu bez ohledu na původ finančních prostředků.

5.2. Náklady na provoz rezidenčního programu

Pro náklady spojené s provozováním rezidenčního pobytu neexistuje žádná šablona. Liší se podle typu a délky programu i podle povahy rezidenčního pobytu. Například požadavky a související náklady na provoz rezidenčního pobytu interpretačních či výtvarných umělců mohou být podstatně vyšší než náklady na hostování spisovatelů v rezidenčním programu.

Všechny rezidenční programy musí brát v úvahu provozní náklady, jež mohou zahrnovat například režijní náklady na správu, koordinátory/managery, pohostinství, materiály, ceny letenek, smlouvy, vízové povinnosti v případě umělců z třetích zemí, spotřební materiál, ubytování a náklady na prostory pro ubytování umělců. Náklady mohou také podléhat výkyvům, například cestovní výdaje pro příjezdějící a vyjíždějící umělce ze (a do) třetích zemí.

Rezidenční pobyty mohou zahrnovat terénní práce a příležitosti pro výuku, akce související s rezidenčním pobytem, například výstavy a představení, a realizace projektů v rámci komunity. Ty mohou zahrnovat případnou smluvní práci, pronájem místa konání, půjčení vybavení apod.

Náklady by měly rovněž zohledňovat příspěvky na dokumentaci a hodnocení rezidenčního pobytu, tedy nezbytný proces jak z hlediska institucionální paměti, tak usnadnění a zajištění transparentnosti.

5.3. Zdroje financování

Organizace pořádající rezidenční pobyty mají přístup k financování z různých zdrojů. Některé modely mohou být závislé výhradně na veřejných prostředcích, zatímco jiné se mohou rozhodnout pouze pro soukromé financování, smíšené veřejné a soukromé modely či novátorské inovativní hybridní modely, které zahrnují pomoc komerčního podniku při financování nákladů na program.

Neformální výzkum organizace Res Artis ukázal, že 155 jejích členů, kteří se na studii podíleli, v roce 2013 přivítalo asi 4 262 umělců. Tato malá skupina může poskytnout určitou představu o dynamické aktivitě a kreativní mobilitě, kterou rezidenční pobyty přinášejí. Rezidenční pobyty samozřejmě musí financovat své aktivity, aby mohly plnit své poslání, což mohou ovlivnit různé modely financování.

Některé informace o této rozmanitosti financování pocházejí z údajů získaných od členských organizací uvedených na webových stránkách Res Artis, které jsou poučné, byť se nejedná o formální výzkum. Z celkového počtu 134 respondentů-umělců v rezidenčních organizacích jich 73 získalo prostředky pouze z veřejných zdrojů, 34 se spolehllo na kombinaci veřejného a soukromého financování, zatímco 22 umělců se spoléhalo na veřejné a vlastní získané zdroje. Také pracovní skupina OMK, která se zabývá rezidenčními pobyty umělců, umělce požádala, aby uvedli příklady osvědčených postupů v této oblasti. Zasláné příklady využívaly celou řadu modelů financování, od modelů, které dostávají plnou státní podporu, přes smíšené modely zahrnujících státní a soukromé zdroje financování po hybridní modely, jež se spoléhaly na obchodní činnost, která přinesla finanční prostředky pro program tvůrčího pobytu. Tato pozorování však nejsou v žádném případě normativní a jsou uvedena pouze pro ilustraci škály modelů, s nimiž jsme se setkali.

5.4. Veřejné financování

V rámci EU poskytuje státní finanční prostředky na mobilitu umělců řada národních orgánů. Téměř všechny evropské země věnují na mobilitu umělců část svého kulturního rozpočtu.¹⁸ Tato politika povzbuzuje a podporuje mobilitu tvůrčích kreativních profesionálů v zemích EU. Některé z těchto prostředků jsou rovněž zaměřeny na aktivní mobilitu občanů EU do třetích zemí, Evropského hospodářského prostoru (Lichtenštejnsko, Norsko) a Švýcarska, a to včetně přijíždějících umělců a uměleckých pracovníků ze třetích zemí. Může jít o strukturované programy financování na úrovni měst, států/kraje, na národní, regionální a mezinárodní úrovni.

Příklady zahrnují financování státními, federálními či regionálními orgány státní správy, jakož i prostředky od ministerstev zahraničních věcí, např. Fondu kulturní výměny, který společně spravují Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo pro cestovní ruch a kulturu Malty, a Visegrádský program rezidenčních pobytů pro umělce vytvořený roku 2006 s cílem usnadnit mobilitu umělců a výměnu občanů v rámci zemí Visegrádské skupiny (V4 – České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska). K dalším regionálním finančním zdrojům patří programy Nordic Grant, Norway Grants a granty EHP.

Některé veřejné finanční zdroje mají podobu zvláštních grantů pro hostující rezidenční pobyt od městského úřadu (např. Künstlerhaus Stuttgart Atelierprogramm – www.kuenstlerhaus.de/en/studios/ – program dvanáctiměsíčního rezidenčního pobytu pro mezinárodní umělce podporovaný městem Stuttgart). Dalším příkladem je program Lokaal 01, který nabízí rezidenční pobyty pro mladé umělce a umělecké kritiky a je financován Vlámským společenstvím a městem Antverpy. (www.lokaal01.be/site/).

18

Viz příklady na webu <http://on-the-move.org/funding/europe> (On the Move) a IFAACA (seznam zemí s finančními možnostmi pro mobilitu umělců aktualizovaný roku 2014).

Veřejné financování může být vázáno na národní granty na podporu mobility, které umělcům přijatým na rezidenční pobyt umožňují realizovat jejich cíl. Další grantové prostředky se týkají umělců, kteří se na rezidenčních programech podílejí jako příjemci (např. Malta Arts Fund). Mohou být zvlášť připraveny tak, aby umělcům umožňovaly žádat o finanční prostředky, které by pokryly cestovné a někdy i náklady na ubytování, což usnadní jejich účast v rezidenčních programech. Některé granty se také zaměřují na účast na akci a na spolupráci.¹⁹

5.5. Programy financování v rámci EU

Kreativní Evropa,²⁰ rámcový program Evropské unie věnovaný kulturním a tvůrčím odvětvím pro období 2014-2020 si klade za cíl vytvořit co nejlepší podmínky pro umělce, kulturní pracovníky a kulturní organizace při práci v zahraničí, aby svým dílem mohli oslovit co nejvíce lidí v Evropě i na mezinárodní úrovni.

Třebaže neexistuje žádný finanční zdroj vyhrazený pouze pro tvůrčí pobyty, přeshraniční mobilita umělců, která je politickou prioritou, je zakotvena v podprogramu Kultura programu Kreativní Evropa ve čtyřech akčních iniciativách.

5.6. Smíšené modely

Řada organizací se spoléhá na smíšené modely financování programů. Ty mají podobu částečně státního a částečně soukromého financování. Tyto programy existují například v Chorvatsku, Finsku a Litvě. Státní financování může být založeno na konkrétních smlouvách, například tam, kde se státní finanční prostředky poskytují prostřednictvím krajů nebo obcí soukromým nadacím a organizacím pomocí pracovníků z veřejného sektoru nebo přímým financováním platů zaměstnanců organizace.

5.6.1. Modely zahrnující komerční subjekty

V rychle se rozvíjející oblasti rezidenčních pobytů umělců se rozvíjejí a zdokonalují nové modely služeb pro umělce. Zatímco velké procento rezidenčních pobytů je vedeno jako neziskové subjekty, stále rostoucí počet programů se rozhoduje fungovat s jinou obchodní strukturou, například programy, které jsou vytvořeny, začleněny a provozovány v rámci komerčního podniku.

Kulturní inovátoři se zabývají vznikem hybridních organizací, které nesou zásadní kulturní odpovědnost, jsou však závislé na komerčních příjmech, jež jim umožňují zachovat provoz či rezidenční pobyty; kombinované příjmy přitom plynou např. z příjmů v podobě ubytování.

Další novátorský model, který vyšel ze síťové architektury vzájemných vztahů mezi umělci je inspirován populárním fenoménem zvaným „couch surfing“. V tomto modelu si umělci vyměňují ateliérové prostory anebo byty. Webové stránky platformy Artquest (<http://artquest-artelier.com/>) nabízejí bezplatnou platformu s 30 mezinárodními partnery (viz také 3. kapitola o nových partnerstvích).

19

Síť kulturní mobility On the Move připravila Průvodce možnostmi financování pro mezinárodní mobilitu umělců a kulturních pracovníků v Evropě (<http://on-the-move.org/funding/europe/>).

20

http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/index_en.htm

5.7. Daně

Překážkami pro přeshraniční mobilitu umělců a kulturních pracovníků jsou často rozdíly mezi systémy zdanění a osvobození od daně v členských zemích EU. Podle právních předpisů EU mají členské země EU volnost při navrhování svých daňových systémů způsobem, který považují pro splnění cílů své domácí politiky za nejvhodnější. Třebaže si je pracovní skupina OMK vědoma omezených pravomocí EU v oblasti zdanění fyzických osob, její členové chtějí upozornit na problém související se zdaňováním umělců, kteří jsou příjemci dotací spojených zejména s rezidenčními pobyty.

V některých členských zemích, například v Německu, jsou granty spojené s rezidenčními pobyty umělců obvykle od daní osvobozeny. V jiných členských zemích se po umělcích může žádat, aby daně z grantů udělených na rezidenční pobyt zaplatili, protože jsou považovány za příjem v členské zemi, ve které je jejich příjemce rezidentem pro daňové účely. Umělec je za svůj grant zdaněn navzdory skutečnosti, že v zemi, kde instituce, která jej uděluje, sídlí (například v Německu), je takový grant daňově osvobozen. Členové skupiny OMK si také uvědomují, že za účelem zamezení dvojího zdanění a uznání práva na zdanění mohou členské státy uzavřít vzájemné daňové smlouvy. Nicméně obsah a výklad těchto bilaterálních daňových smluv členskými zeměmi i to, zda zahrnují zvláštní ustanovení o zdanění umělců-nerezidentů či nikoli, může působit problémy u přeshraničních projektů. V tomto případě mohou být přitažlivost a účel grantů udělovaných danou členskou zemí ohroženy a v dlouhodobém horizontu mít na svobodu pohybu v rámci EU a přeshraniční kulturní výměnu neblahý vliv.

Ideálním řešením by bylo obecné osvobození od daně v rámci EU, jež by se týkalo grantů souvisejících s rezidenčními pobyty přidělených výhradně za účelem podpory umění a bez protislužeb umělce. Na druhou stranu se pracovní skupina OMK vzhledem k omezeným kompetencím EU v oblasti zdanění fyzických osob a požadavku na jednomyslné rozhodnutí Rady o předpisech souvisejících s přímými daněmi domnívá, že by EU měla blíže spolupracovat s členskými zeměmi, a podpořit a umožnit tak výměnu příslušných osvědčených postupů v oblasti zdaňování umělců.

SÍTĚ,
ZÍSKÁVÁNÍ KONTAKTŮ
A PLATFORMY
PRO UMĚLCE

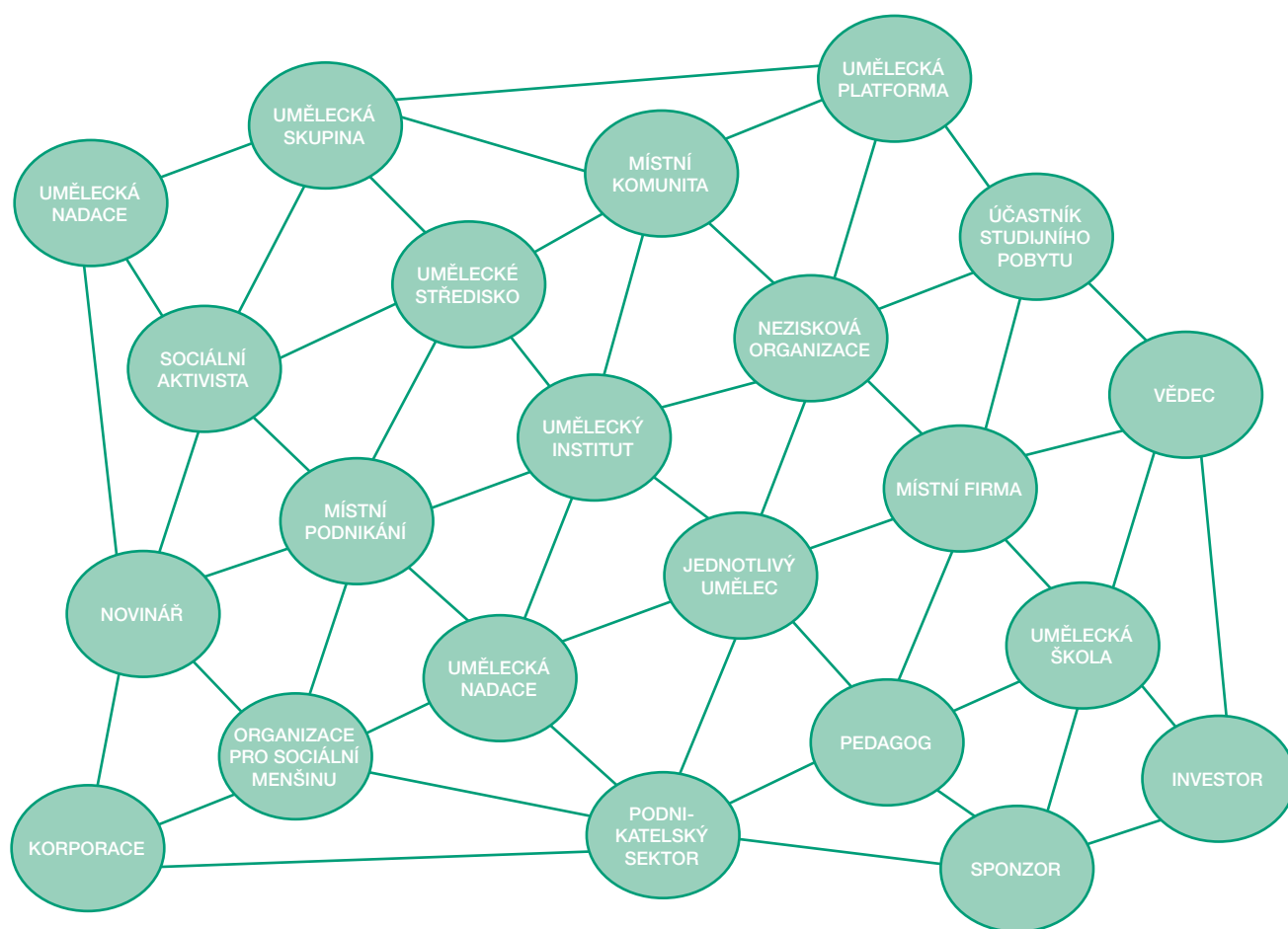
6

SÍŤE, ZÍSKÁVÁNÍ KONTAKTŮ A PLATFORMY PRO UMĚLCE

Skupina OMK měla za to, že jedním z kritických faktorů úspěchu rezidenčních programů je míra, do jaké účastníci, hostitelé a sponzorské subjekty vytvářejí a udržují síť kontaktů. Tyto síť kontaktů umocňují dopady a odkaz programů. Získávání kontaktů v oblasti kultury umožňuje výměnu názorů a uměleckých postupů, shromažďování informací a kontaktů mezi uměleckými organizacemi, uměleckými skupinami, centry a institucemi, jakož i mezi jednotlivými umělci a kulturními pracovníky ve všech uměleckých a tvůrčích oborech. Získávání kontaktů umožňuje posílení vzájemného porozumění a spolupráce, sdílení dovedností a znalostí i rozvoj místních, regionálních a mezinárodních uměleckých scén.

Sítě kontaktů nejsou samozřejmostí. Jejich charakter se liší v závislosti na oboru. Ke klíčovým prvkům vytváření úspěšných sítí patří: konkrétní nabídka (znalosti, zkušenosti, kontakty), aktivní přístup, odborné znalosti, ochota propůjčit své dovednosti a znalosti.

Síť kontaktů tvoří partneři z uměleckých a neuměleckých oborů, kteří mají schopnost rozvíjet se ve všech možných směrech, včetně sloučení individuálních a organizačních sítí kontaktů.²¹

21

Členové skupiny OMK vděčí za vytvoření grafu sítě svému maltskému kolegovi Patricku Fenechovi ze St James Cavalier Centre for Creativity ve městě Valetta.

Získávání kontaktů v souvislosti s rezidenčními pobyty je velmi důležité, protože může krátkodobé výhody těchto zkušeností změnit v dlouhodobé. Sítě nabízejí všem zúčastněným hmotný i nehmotný přínos.

Ke krátkodobým výhodám, viditelným v rámci jednoho rezidenčního pobytu patří:

- efektivita studia a komunikace (úspora času a zdrojů),
- čerpání inspirace z nového prostředí a kultury,
- a umožnění spolupráce s místními uměleckými institucemi a uměleckými školami.

K dlouhodobým výhodám (dovednosti, rozvoj, vzdělávání) patří:

- budování mostů mezi uměleckou komunitou a všemi ostatními obory,
- větší viditelnost umělců,
- zlepšení vztahů mezi zeměmi – politická a kulturní diplomacie,
- snížení nerovnováhy mezi počtem příjíždějících a vyjíždějících umělců,
- umožnění spolupráce s hostitelskou organizací v období po skončení rezidenčního pobytu,
- umožnění trvalé spolupráce s místními uměleckými institucemi, uměleckými školami a místní komunitou,
- a vznik platform pro umělce za účelem sdílení zkušeností z účasti na rezidenčních pobytech (např. vzdělání, poučení z osvědčených/špatných postupů).

Sítě mohou vznikat na regionální, národní a mezinárodní úrovni, s členskou základnou, která je proměnlivá, otevřená, dynamická a zaměřená na celou řadu problémů souvisejících s programy rezidenčních pobytů nebo řešení jednoho konkrétního aspektu dané praxe.

K **zastřešujícím sítím** na mezinárodní úrovni patří:

- > **Res Artis**, celosvětová síť center rezidenčních pobytů; velký počet členů z Evropy. www.resartis.org
- > **Pépinières européennes pour jeunes artistes**. Nabízí rezidenční pobyty pro umělce do 35 let ve spolupráci s partnery z celé Evropy i mimo ni. www.art4eu.net
- > **Síť Performing Artists in Residence** (řeší specifické potřeby mezinárodních produkcí v oblasti interpretačních umění), **FACE** (Fresh Arts Coalition Europe. www.fresh-europe.org/) a **IETM** (Mezinárodní síť pro současná interpretační umění. <http://ietm.org/>)

Na národní a regionální úrovni: síť zahrnující umělecké organizace a rezidenční pobyty z určitého regionu umožňující navazování vzájemných vztahů i vztahů s dalšími regionálními a mezinárodními sítěmi. Zde je několik příkladů:

- > Síť rezidenčních pobytů – High North A-i-R network.
www.tromsfylke.no/Tjenester/Kultur/Tromsfylkeskultursenter/InfoinEnglish/tabid/2642/Default.aspx
- > Zdroj Art Motile pro programy a centra Spanish Artists in Residence (Španělské tvůrčí pobyty).
www.artmotile.org/

Zvláštní zájmové sítě: sítě iniciované zastřešující síť (zahrnující programy i mimo oblast kultury), včetně uměleckých organizací a festivalů umění, a otevírající možnost regionální síťování pro země východní Evropy, které nejsou členy EU.

- > Síť FreeDimensional prosazuje sociální spravedlnost tím, že v uměleckých prostorech hostí aktivisty a využívá kulturních zdroje k podpoře jejich práce (umělců, aktivistů a novinářů zažívajících cenzuru, xenofobii anebo ekonomické těžkosti).
<http://freedimensional.org/>

Sítě, které přinášejí příklady osvědčených postupů/platforem/zdrojů a poskytující informace a služby pro umělce, rezidenční pobyty a mobilitu umělců:

- > On-the-Move
<http://on-the-move.org>
- > BAM
www.bamart.be
- > DutchCulture|TransArtists
www.transartists.org
- > Nordic Culture Point
www.kknord.org
- > IGBK
www.igbk.de
- > Touring Artists Německo
www.touring-artists.info

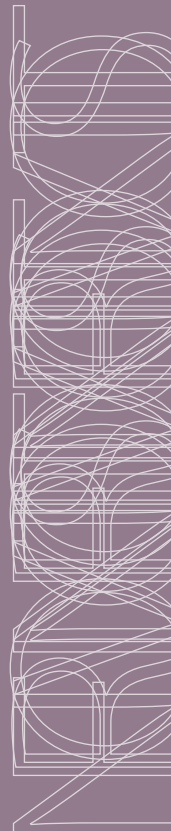

Africa Centre
Spojené království

NEROVNOSTI

7

NEROVNOSTI

Třebaže je nerovnováha v přístupu k rezidenčním pobytům v Evropě vnímána, bylo těžké ověřit to detailními údaji. Zajímavé je, že v zemích severní Evropy je prý rozsah dotací na rezidenční pobyty a přístup umělců k financování větší než v jižní a východní Evropě. Dozvěděli jsme se také, že umělci z těchto zemí dávají přednost rezidenčním pobytům v místech hlavních uměleckých trhů – v New Yorku, Londýně, Paříži, Berlíně, Římě apod. Na tom je jistě něco pravdy. Nicméně naše sledování také ukázalo, že nedostatek tradičního financování rezidenčních pobytů, například ve východní Evropě, nebrání příchodu umělců do těchto regionů.

S ohledem na cíle rezidenčních pobytů a díky analýzám webových stránek a webových statistik Dutch Culture/TransArtists²² skupina OMK zjistila, že zájem o neobvyklejší rezidenční pobyty – na venkově, v netradičních prostorách, tematicky založené apod. – je velký a stále roste. Představa, že umělci chtějí jít tam, kde je trh, ovlivňuje jen malou část rozhodování o destinaci pobytu. Přesto však bylo zřejmé, že některé destinace rezidenčních pobytů mají mezi umělci lepší pověst, a proto se o ně tvrdě bojuje.

Existují také jasné bariéry způsobující nerovnováhu v příležitostech pro umělce ze zemí mimo EU, pokud jde o rezidenční pobyty v rámci EU. Skupina OMK zjistila, že tato nerovnováha je důsledkem větší strukturální nerovnováhy.

Ta zahrnuje rozdíly:

- v přístupu k informacím a znalostem, včetně jazykové bariéry;
- v přístupu k financování a v životní úrovni mezi zeměmi. Náklady na bydlení a mzdové úrovně se liší na celém světě. To znamená, že v rámci podpory se vždy budou muset financovat rozdíly u těch, kteří pocházejí z rozdílných částí světa;
- rozdíly v aspiracích a profesním rozvoji ze strany umělců. V některých částech světa profesní rozvoj umělců velmi úzce souvisí s lokalitou, například s prací ve školách, v komunitě apod. Vztít si volno může být v některých místech obtížnější než jinde;
- rozdílné politické cíle různých zemí, pokud jde o mobilitu umělců/kulturní mobilitu. Poskytování prostorů je z velké části odpovědností místní samosprávy a její politiky nebo odpovědností soukromých fondů a nadací. Některé země vytvářejí strategická spojení s konkrétními zeměmi (např. Skotsko a Malawi). Vzhledem k počtu rezidenčních pobytů na světě je jich však relativně málo;
- rozpor mezi ministerstvy odpovídajícími za vnější vztahy a zahraniční politiku a ministerstvy, která odpovídají za kulturu (umělecký rozvoj) a rozšiřování publika. To je pravděpodobně příčina největších rozdílů v programech rezidenčních pobytů. Většina zemí, zejména v Evropě, umělce, kteří pracují v mezinárodním měřítku, zaopatří. Tato podpora se však velmi jasně zaměřuje na národní umělce (a jejich dílo) „vyjíždějící“ do jiných zemí než na hostování „příchozích“ mezinárodních umělců. Silně tedy chybí povědomí o hodnotě vzájemnosti.
- Tento trend ještě zesílil v důsledku nedávných závažných rozpočtových škrťů v kulturní oblasti v celé Evropě. Tento aspekt představuje jen část nerovnováhy a nebyl by problematický, pokud by všechny země jen vysílaly do zahraničí, což předpokládá, že budou hostit jinde. Nerovnováha je také způsobena přáním samotných umělců cestovat do míst s vyspělejší scénou současného umění, která jsou pro ně atraktivnější. To může zastínit rozmanitost okrajovějších rezidenčních pobytů v nabídce.

Problém je komplexní; některé vlády financováním rezidenčních pobytů příchozí umělce motivují.

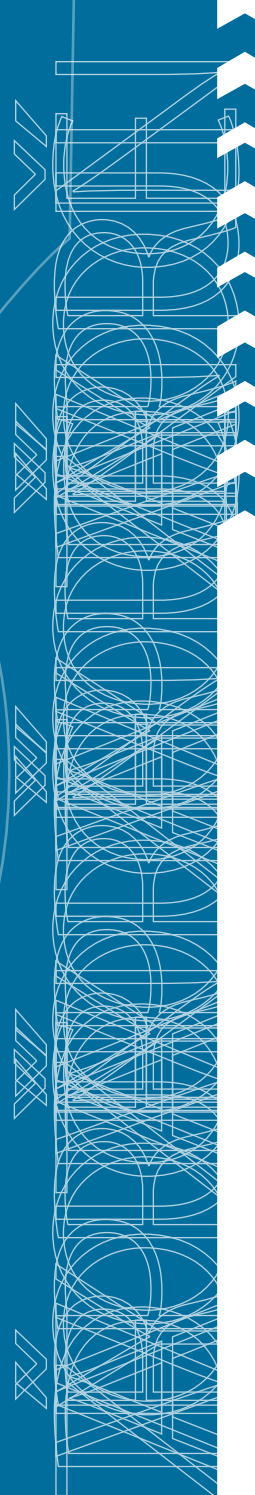
V neposlední řadě by se při posuzování nerovnováhy měly brát v úvahu bariéry, například regulační anebo legislativní povahy (včetně sociálního zabezpečení, pracovních povolení a víz).

St James Cavalier
Centre for Creativity
Malta

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

8

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

8.1. Závěry

Rezidenční pobyty umělců prosperují, mění se a i nadále umělcům poskytují vynikající příležitosti k tvůrčí práci a spolupráci. Je nutná obhajoba, podpora a flexibilní řešení některých technických a regulačních překážek růstu. Rezidenční pobyty zůstávají nákladově efektivním a dalekosáhlým programem, z něhož těží umělci, umění, kulturní organizace a kulturní oblast ve velkých místních komunitách, zúčastněných městech a regionech. Skupina OMK je přesvědčena, že rezidenční pobyty umělců představují důležitou součást kulturní krajiny.

8.2. Doporučení

Při zpracování dokumentu se objevila řada **obecných připomínek**, jež by zlepšily fungování rezidenčních pobytných umělců ve střednědobém a dlouhodobém horizontu, konkrétně:

- Je nutné lépe vyhodnocovat rezidenční pobyty umělců a lépe shromažďovat standardizované údaje a statistiky.
- Jsou zapotřebí snadněji dostupné informace o praktických otázkách souvisejících s mobilitou (například otázky regulace), pokud jde o příležitosti rezidenčních pobytných v celé Evropě i mimo ni. Školení a vytváření kapacit pro účastníky, hostitele a investory by přineslo lepší a udržitelnější dopady.
- Financování rezidenčních pobytných umělců vytváří lepší a spravedlivější prostředí pro umělce a představuje dlouhodobou investici do umění. Proto se doporučuje, aby sponzorské subjekty přijaly opatření na podporu rezidenčních pobytných umělců ve svých programech a podpořily soukromý sektor v uzavírání nových partnerství s rezidenčními pobyty.²³
- Vzhledem k tomu, že rezidenční pobyty umělců přispívají ke strategiím hospodářské a sociální regenerace, doporučuje se, aby sponzorské subjekty, jichž se tyto otázky dotýkají, přijaly také opatření pro financování rezidenčních pobytných v rámci svých programů.
- Vytváření a udržování sítí kontaktů zlepšuje kvalitu, dopady a odkaz rezidenčních pobytných umělců.

Výše uvedené připomínky řeší následující **konkrétní doporučení**, která uvádějí možné kroky různých zúčastněných stran v případě rezidenčních pobytných umělců.

8.2.1. Pro tvůrce politiky

Na úrovni EU

1. Podporu osvědčených postupů lze zčásti usnadnit na úrovni EU prostřednictvím šíření této příručky. Podpořilo by to obhajobu propagace rezidenčních pobytů umělců pro umělecký rozvoj a hospodářské a sociální dopady.
2. Přístup k financování rezidenčních pobytů pro umělce by bylo možné rozšířit prostřednictvím podpory z programů EU, například strukturálních a investičních fondů EU, a umožnění přístupu k rezidenčním programům mladým talentovaným lidem v rámci programu Erasmus+.
3. Navzdory dobře známým metodickým potížím při získávání srovnatelných statistik o mobilitě umělců by pracovní skupina OMK doporučila, aby skupina odborníků tento problém řešila zkoumáním standardů pro tyto statistiky, aby údaje mohly shromažďovat členské země EU.
4. Spolupráce a koordinace informačních zdrojů o mobilitě umělců poskytovaných členskými zeměmi EU by snížily nevyváženost a omezily překážky mobility.
5. Navzdory omezeným kompetencím na úrovni EU, pokud jde o sociální zabezpečení a daně, se EU vyzývá k tomu, aby usnadnila výměnu osvědčených postupů mezi členskými zeměmi EU s cílem omezit překážky související se sociálním zabezpečením a zdaněním umělců a kulturních pracovníků působících přes hranice, podpořit a zlepšit jejich mobilitu v rámci EU a propagovat kulturní výměny a kulturní rozmanitost v EU.

Na národní úrovni (členských zemí EU)

1. Je třeba podporovat shromažďování statistik a příslušných kvalitativních a kvantitativních údajů o mobilitě umělců.
2. Členské země EU by se měly zabývat politikou týkající se pohybu osob obecně a pracovat na odstranění regulačních a administrativních překážek ve své pravomoci (např. víz, sociálního zabezpečení a daní).
3. Členské země EU se vyzývají, aby přezkoumaly otázku zdaňování umělců, především grantů udělovaných umělcům na rezidenční pobyty, zejména prostřednictvím nástrojů z nového pracovního plánu pro kulturu 2015-2018.²⁴
4. Rezidenční pobyty umělců by měly být, kdykoli je to možné, uvedeny na informačních platformách členských zemí EU se zvláštním zřetelem na přední představitele daného oboru, například DutchCulture | TransArtists.²⁵
5. Mezirezortní spolupráci lze zlepšit tak, aby zajišťovala stejnou podporu pro příjíždějící i vyjíždějící umělce a zaměřovala se na odstraňování překážek mobility.
6. Mezivládní komunikaci na všech úrovních veřejné správy (subregionální, místní, městské apod.) lze zlepšit tak, aby vznikla koherentní strategie pro rezidenční pobyty umělců z hlediska financování i rozvoj prostor.

24

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16094-2014-INIT/en/pdf>

25

<http://dutchculture.nl/en/residencies>

7. Na základě osvědčených postupů vyvinutých v severských zemích²⁶ a v programech financování Visegrádské skupiny²⁷ pracovní skupina OMK doporučuje, aby členské země EU zvážily vytvoření regionálního konsorcia.
8. Členské země EU by měly uznat význam rezidenčních pobytů v kulturní politice vytvářením a propagací financování programů na podporu pohybu umělců přes hranice a jejich rezidenčních pobytů.
9. Národní vzdělávací programy a programy vytváření kapacit by měly zahrnovat mezikulturní kompetence, jakož i osvědčené postupy v provozování rezidenčních pobytů.
10. Je třeba zlepšit podporu a začleňování do evropských programů financování, například do evropských strukturálních investičních fondů, včetně nástrojů evropské územní spolupráce. Je třeba, aby agentury pro financování zachovaly otevřený přístup k rezidenčním pobytům, a umožňovaly vznik a rozvoj nových forem a myšlenek.

26

[www.kulturkontaktord.org/lang-en/
forms-of-funding/artist-residencies](http://www.kulturkontaktord.org/lang-en/forms-of-funding/artist-residencies)

27

<http://visegradfund.org/>

Na regionální/místní/městské úrovni

1. Na této úrovni je financováno nejvíce míst konání a umístění rezidenčních pobytů. Pracovní skupina OMK doporučuje, aby příslušné finanční prostředky zůstaly prioritou navzdory rostoucímu tlaku na rozpočty.
2. Je třeba podpořit a zachovat začleňování rezidenčních programů umělců do programů financování napříč obory a odvětvími, například do strategií obnovy.
3. Regiony by měly informace o rezidenčních pobytech, které oceňují jejich pozitivní dopad na zviditelnění regionu/oblasti/města, zahrnout do propagačních materiálů pro danou oblast.

8.2.2. Pro kulturní organizace a umělce

Pro zachování osvědčených postupů pracovní skupina OMK doporučuje, aby kulturní organizace a zúčastnění umělci:

- zajistili, aby byly k dispozici jasné, dobře formulované záměry a společné cíle všech zúčastněných stran,
- podporovali širokou a vhodnou komunikaci a šíření informací, příležitostí a místního povědomí o rezidenčních pobytech, zejména ve třetích zemích,
- navštěvovali cílená školení (workshopy a semináře na téma podpory) pro umělce, hostitele, komunity a studenty,
- měli realistická očekávání týkající se rezidenčních pobytů, zejména při spolupráci s organizacemi působícími mimo oblasti umění a kultury. Měli by také zajistit, aby všechny zúčastněné strany dodržovaly nevykořisťovatelské, inkluzivní postupy,
- zajistili uplatňování osvědčených postupů, zhotovení dokumentů a poskytnutí zpětné vazby pro vytváření budoucích postupů,
- rozvíjeli nové a udržitelné sítě za účelem většího dopadu a odkazu.

PŘÍLOHA 1, 2, 3, 4

PŘÍLOHA 1 REZIDENČNÍ POBYTY UMĚLCŮ – KRÁTKÝ ESEJ O JEJICH PŮVODU A VÝVOJI

Umělci vždy cestovali, aby vyhledávali novou inspiraci, učili se novým dovednostem a technikám od jiných „mistrů“ a informovali se o nejnovějším vývoji v oblasti umění. Toto tvrzení jasně podporuje řada umělců, kteří cestovali do Itálie během renesance.

Snad nejznámější hnutí „rezidenčních pobytů umělců“ v Evropě vzniklo **koncem devatenáctého a počátkem dvacátého století**. V těchto obdobích se umělci usazovali na venkově. Vznikaly prosté umělecké kolonie, ve kterých se umělci v létě scházeli, aby pracovali venku a studovali, rozvíjeli a realizovali své umělecké představy. Od dobrodinců s láskou k umění vycházely iniciativy směřující od obecné myšlenky ke konkrétním cílům. Nabízeli rezidenční pobyty na odlehlých místech, kde mohli umělci pod romantickou záštitou bydlet a pracovat.

Nová vlna programů rezidenčních pobytů umělců se objevila v **šedesátých letech**, kdy se ke stávajícím modelům přidaly nové. Jeden nový model umělcům nabízel možnost dočasně opustit společnost a v ústraní tvořit vlastní utopie. Další nový model měl za cíl sociální interakci a snažil se angažovat veřejnost: hostinské ateliéry na vesnicích a ve městech sloužily jako základny pro sociální a politickou změnu. Třetí model představovaly rezidenční pobyty iniciované umělci. Jejich součástí byly výstavní prostory, jež se staly alternativou formálního galerijního prostoru/světa pro samotné umělce i mezinárodní kolegy, s nimiž chtěli spolupracovat. Během sedmdesátých a osmdesátých let vzniklo na základě těchto nových tendencí mnoho nových iniciativ pro rezidenční pobyty.

Koncem osmdesátých a devadesátých let se díky globalizaci staly rezidenční pobyty známější a přístupné umělcům ze všech koutů světa. Ohromně se zvýšila jejich rozmanitost. Iniciátoři si přáli nejen nabízet pohostinství umělcům, ale vytvářet také alternativní, místní centra pro poznání a zkušenosti v oblasti umění. Rezidenční umělecká centra začala čím dál více fungovat jako katalyzátory na místní scéně současného umění a staly se nepostradatelnými pro její kontakt se světem globálního umění.

Od roku 2000 se rezidenční pobyty intenzivněji šíří po celém světě. Jednodušší a levnější způsoby cestování a rychlá komunikace prostřednictvím internetu a sociálních médií, to vše přispělo k růstu fenoménu rezidenčních pobytů umělců. Zároveň se objevilo úsilí o konsolidaci, silná potřeba zachovat stávající příležitosti, propojit a vytvářet sítě kontaktů i potřeba zkoumat smysl a hodnotu rezidenčního pobytu pro všechny jeho uživatele.

Pro řadu umělců se stal rezidenční pobyt nepostradatelnou součástí jejich kariéry. Samotná rezidenční umělecká centra se organizovala na národní i mezinárodní úrovni, aby se vzájemně podporovala a zastupovala své zájmy. Standardy kvality rostly a přihlašování umělců na programy rezidenčních pobytů znamenalo čím dál větší konkurenci. Do hry vstoupily fondy, vlády a další strany.

Tento vývoj konsolidace přinesl touhu po obnově. Objevily se nenápadné, těžko uchopitelné modely rezidenčních pobytů pro umělce: zkoušely se další formy pohostinství, například kočovné projekty, společné rezidenční pobyty a interdisciplinární workshopy. Prostory provozované umělci z různých koutů světa se navzájem propojují a organizují přechodné výměny rezidenčních pobytů. Jsou také umělci, kteří hledají neznámé hned za rohem, nikoli tisíce kilometrů daleko. Organizují pracovní stáže ve vlastní zemi, ve svém městě, na své ulici.

V posledních letech ukazuje proměnlivost tohoto odvětví další vývoj. Díky rostoucímu zájmu o obsahová témata se objevily tematické rezidenční pobyty umělců. Kromě zaměření na způsob existence, jejich modely a způsoby provozování, rezidenční pobyty i umělci přehodnocují svou roli ve společnosti a v kulturní oblasti. Zájem o to, „jak“ na to, podle všeho přechází v zájem o to „co“ – tedy o obsah. Toto se stalo tématem rezidenčních pobytů umělců i jejich vlastního výzkumu, roste počet rezidencí, které provozují sami umělci. Rezidenční pobyt umělců se nyní více zaměřuje na vzájemnou výměnu, organizuje se na mezinárodní úrovni a zaměřuje se na význam hostitelů a hostů.

Na významu nabývá představa, že rezidenční pobyty umělců mohou nabízet nové prostory a modely pro rozvoj poznání a porozumění, nejen v oblasti umění, ale i ve společnosti. Kreativní firmy umělce vyzývají k tvůrčímu rozvoji anebo změně produktů. Umělci jsou rovněž zváni do neuměleckých firem, aby přinesli jiný pohled na práci – může jít přitom o letiště, ragbyový stadion nebo budovu místní samosprávy.

BELGIE – FLANDRY

Organizace se zaměřením na rozvoj umělců v rámci jejich širšího profilu nebo jejich hlavní činnosti mohou být podporovány na základě vlámského parlamentního zákona o umění. Tento program financuje rezidenční pobyty umělců.

Umělci sídlící ve Flandrech mohou požádat o mezinárodní pracovní návštěvu, která je definována jako příležitost pro rozvoj jejich umělecké činnosti na kratší či delší dobu v zahraničních uměleckých institucích nebo práci pod vedením významných umělců.

Kromě pracovních návštěv má platforma Umění a kulturní dědictví také mezinárodní rezidenční program. Umělci mohou (v současnosti) žádat o rezidenční pobyt osm rezidenčních organizací.

www.artsandheritage.be

BULHARSKO

V Bulharsku patří podpora mobility umělců a rezidenčních pobytů pro umělce k prioritám Národní strategie kultury. Současné financování mobility umělců a rezidenčních pobytů pro umělce v Bulharsku je však sporadické a jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu, tak z rozpočtů kulturních institucí, obcí či nevládních organizací.

V Bulharsku existuje několik rezidenčních pobytů pro umělce. Řada bulharských umělců však kvůli účasti na rezidenčním programu cestuje do zahraničí.

1. Art Today Association, Plovdiv; výtvarné umění
www.arttoday.org/site/lab.html#2
2. Taneční centrum Derida, Sofie; rezidenční pobyt pro umělce/tanečníky – interpretační umění
www.derida-dance.com/qs/en/residency-program
3. Mezinárodní společnost Eliase Canettiho, Ruse; mezioborové – spisovatelé/výtvarné umění/audiovizuální tvorba a média – nová média
www.eliascanetti.org/83.0.html?&L=3
4. Pro Rodopi Art Centre, Bostina; interpretační umění (divadlo a tanec)
www.artfactories.net/Pro-Rodopi-Art-Centre-PRAC-Bostina.html
5. Nadace pro tvůrčí psaní – „Elizabeth Kostova“
www.ekf.bg/bg/index.php
6. Rezidenční pobyt „Stará škola“, Gorna Lipnitsa; výtvarné umění
www.gornalipnitsa.com/en/art-residence
7. Kulturní centrum – museum Trakart – Artresidence Centre – Plovdiv; výtvarné umění
<http://trakart.org/artreidence-center>
8. Galerie a projekty současného umění LESSEDRA – Umělecká obec, Lisedren; výtvarné umění
www.lessedra.com/TheArtVillageSummerResidency2013-4.pdf

ČESKÁ REPUBLIKA

Obecné informace o rezidenčních pobytech v ČR a v zahraničí:

www.culturenet.cz/databaze/rezidence/podle-oboru/

Zdroje financování pro rezidenční pobyty

Ministerstvo kultury

www.mkcr.cz

Institut umění – Výměnný program rezidenčních pobytů

www.culturenet.cz/rezidence/

Mezinárodní visegrádský fond – Program VARP

<http://visegradfund.org/residencies/>

Hlavní možnosti rezidenčních pobytů v České republice:

1. Agosto Foundation
<http://agosto-foundation.org/>
2. Centrum pro současné umění Praha
<http://cca.fcca.cz/en/>
3. CESTA – Cultural Exchange Station v Táboře
www.cesta.cz/
4. Egon Schiele Art Centre Český Krumlov
www.schieleartcentrum.cz/en/exhibitions/1/
5. FUTURA – tvůrčí rezidence: hrad Třebešice, Karlín Studios Praha a rezidenční pobyty v New Yorku
www.futuraproject.cz/en/
6. Galerie Školská 28 – Otevřené ateliéry – Praha
<http://skolska28.cz/node/2901>
7. Kredance – kulturní centrum České Budějovice
<http://kredance.cz/tanecni/rezidence/>
8. MeetFactory – Praha
www.meetfactory.cz/en/program/rezidence
9. Milkwood Artist Residence
www.milkwoodinternational.org/
10. OPEN A.i.R. – Plzeň
<https://www.facebook.com/openairplzen>
11. Pražský literární dům autorů německého jazyka
www.prager-literaturhaus.com/
12. Sochařské Studio Bubec – Praha
www.bubec.cz/inpage/english/
13. Studio ALTA
www.altart.cz/?lang=en

14. Studio Kokovice
<http://divadlohome.net/kokovice.html>
15. TRANZIT Artist in Residence
www.tranzit.org/en/grants/
16. YO-YO
<http://yo-yo-yo.org/en/o-nas/>

CHORVATSKO

Odkazy na rezidenční centra v Chorvatsku nabízí následující odkaz:
www.min-kulture.hr/default.aspx?id=11076

ESTONSKO

Estonsko zatím žádnou konkrétní politiku na podporu mobility umělců nemá. Státní financování rezidenčních pobytů umělců je omezené, ale existuje několik grantů pro vyjíždějící umělce a významné finanční prostředky poskytují mezinárodní programy, například Kultur-Kontakt Nord.

Rychle roste trend „nano-rezidencí“ umělců. Několik umělců vytvořilo programy a příležitosti pro kolegy buď jako společně pracovní prostory nebo samostatné programy. Dalším běžnějším formátem je mezioborový rezidenční pobyt, který hostí město/obec. Kvůli nedostatku financí v Estonsku v současné době neexistují žádné významnější rezidenční příležitosti pro badatele. Ministerstvo kultury vytvoří finanční program pro rezidenční pobyty, který bude pravděpodobně zahájen v roce 2016.

Donátoři

Estonská kulturní nadace – www.kulka.ee/ – granty pro umělce, kteří vyjíždějí na 1-2 měsíce.

Estonské ministerstvo kultury – www.kul.ee/en – projektová podpora rezidenčních pobytů v Estonsku, příležitostná projektová podpora pro vyjíždějící umělce (většinou u větších produkcí).

Rada pro zdanění hazardu – www.hmn.ee/ – projektová podpora rezidenčních pobytů, většinou finanční činnost, která se zaměřuje na místní komunity.

Rezidenční pobyty

1. MoKS – www.moks.ee/pages/residency?locale=en
Ateliérový rezidenční pobyt pro výzkum, spolupráci nebo menší produkce. Mezioborový s důrazem na komunitní projekty a zvukové umění. Od roku 2002 MoKS ve vesnici Mooste v jižním Estonsku již hostil celkem 166 umělců. Umělci se vybírají prostřednictvím otevřených výzev, přičemž hlavním kritériem je jeho motivace pro práci v konkrétním místním kontextu. Rezidenční pobyt pro umělce je zdarma. K dispozici jsou granty a úhrada cestovních nákladů. MoKS také občas nabízí ateliéry k pronájmu.

2. Kanunti Gildi SAAL – www.saal.ee/residency/
Rezidenční pobyt pro interpretační umění na základě pozvání pro experimenty a produkce od roku 2009.
3. Tartu Artists in Residence – <http://residency.tartuensis.com/>
Mezioborová iniciativa (druhého největšího estonského) města Tartu hostí umělce ve spolupráci s několika kulturními institucemi ve městě. Nepokrývá všechny náklady umělců.
4. Residenční pobyt ve středisku Tallinn Creative Hub – www.resartis.org/en/residencies/list_of_residencies/?id_content=6731
Interdisciplinární program pro umění, sociální hnutí, politickou teorii a sociální podnikání. Rezidenční pobyt je ve fázi rozvoje. Pracovní prostory a ubytování budou připraveny začátkem roku 2016. Zatím zde byl jeden zahraniční rezident.
5. Ateliér pro hosty Asociace estonských umělců – www.eaa.ee/710.html
Ateliérový prostor k pronájmu v centru Tallinnu; výběr na základě přihlášek.
6. Estonská akademie umění – www.artun.ee
<http://ekasculpture.tumblr.com/residentuur>
Oddělení instalace a sochařství a Oddělení šperkařství a kovářství hostí polo akademický rezidenční program pro hostující umělce s možností využívat dílny a sdílet znalosti.
7. KAU Academy – <http://kauacademy.com/#residency>
Rezidenční pobyt na venkově v Koue Manor nedaleko Tallinnu. Platí se poplatek za ateliér/ubytování.
8. Mardu Studio – www.mardu.ee/en
Statek uprostřed divoké estonské přírody rozvíjí program pro rezidenční pobyty umělců orientovaný na společensky odpovědný design a řemesla.
9. Umělecké centrum Polli Talu – www.pollitalu.org/english/residencies/res.english.html
Tři ateliérové rezidenční pobyty na statku, které založila umělkyně Marika Blossfeldt. Pro umělce z různých oborů; částečně hrazeno hosty.
10. Maajaam – www.maajaam.ee/
Projektový prostor provozovaný umělci na venkovské farmě v jižním Estonsku, který založil mediální umělec Timo Toots. Jde o rezidenční program na základě otevřených výzev pro uměleckou spolupráci technicky zaměřených umělců. Umělci neplatí žádné poplatky.
11. Pardimae Lokaal – <http://pardimaelokaal.weebly.com/>
Rezidenční pobyt provozovaný umělci a příležitost pro projektový prostor/ateliérovou práci v severovýchodním Estonsku, který založila umělkyně Kaja Kann.
12. AmbulARToorium – <http://ambulartoorium.blogspot.com/>
Tvůrčí prostor provozovaný umělci (především) pro fotografické umělce ve východním Estonsku.

FINSKO

Ve Finsku se v posledních několika desetiletích činnost související s rezidenčními pobyty umělců rozšířila a významně zprofesionalizovala jako veřejně podporovaná praxe. Až do poloviny 50. let byly ve Finsku rezidenční pobyty poměrně neznámé. Od té doby se začal koncept tvůrčích rezidencí (Artist in Residence, AiR) ve Finsku rozšiřovat. Finská rada pro umění založila roku 1996 oddělení pro rezidenční pobyty, aby podpořila mezinárodní výměnu umělců. Roku 1997 toto oddělení vytvořilo mezinárodní rozvojový program pro tvůrčí rezidence. Od té doby Finské centrum podpory umění²⁸ uděluje granty asociacím provozujícím rezidenční pobyty i umělcům, kteří na tyto pobyty jezdí.

Rezidenční činnost je rozšířena ve všech finských regionech, od Alandu po Kil-pisjarvi. Důvodem je částečně skutečnost, že na rezidenční pobyty se nahlíží z hlediska regionálního rozvoje.²⁹ Předpokládá se, že rezidenční pobyty budou mít pozitivní dopad na image města/regionu anebo přinesou větší informovanost o dané lokalitě.³⁰

Omezený trh s uměním ve Finsku vytváří na umělce tlak, aby rozšiřovali své sítě kontaktů na mezinárodních fórech. Tvůrčí rezidenční pobyty podporují jejich mezinárodní mobilitu, přinášejí různé pohledy na umění a umožňují rozvoj mezinárodních vztahů. Mezinárodní rezidence umělcům přinášejí příležitosti pro prezentaci jejich umění, získávání mezinárodních kontaktů, oslovení nového publika a seznámení s uměleckou scénou cizí země.

Finská nadace Artists' Studio Foundation – rozsáhlý seznam rezidenčních pobytů
www.ateljeesaatio.fi/suom_ulkom.html

Rezidenční ateliéry
www.ateljeesaatio.fi/english/ateljeeasunnot.html

Pracovní prostory
www.ateljeesaatio.fi/english/ateljeet.html

Ateliéry v zahraničí
www.ateljeesaatio.fi/english/suom_ulkom.html

Helsinský mezinárodní program pro umělce (HIAP) – výměnné programy rezidenčních pobytů
www.hiap.fi/project/exchange-programmes

Finské centrum propagace umění – residenční pobyty
www.taike.fi/ulkomaan-residenssit

Tvůrčí centrum Arteles
www.arteles.org/creativecenter.html

Residenssi – příručka osvědčených postupů
www.ateljeesaatio.fi/residenssi_sis_3_04_13_spreads.pdf

28

Bývalá Finská rada pro umění.

29

Karttunen, Sari (2005). Taidetoimikuntalaitoksen kansainväliset avustukset – Taiteilijoiden liikkuvuuden ja vierastalojen tuki 2000–2004. Työpapereita 43. Taiteen keskustoimikunta.

30

Suomi, Riikka (2005). Kansainvälinen residenssitoiminta Suomessa 1995–2005. Työpapereita 44. Taiteen keskustoimikunta. Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö.

FRANCIE

Francouzské ministerstvo kultury a komunikace řídí programy věnované financování a přijímání zahraničních umělců na rezidenční pobyty. To přispívá k atraktivitě Francie a k její spolupráci s jinými zeměmi. Cílem je vytvářet dlouhodobá partnerství a spolupráci. Umělci by měli využívat svůj čas jako rezidenti v souvislosti s francouzskými strukturami.

Programy tvůrčích rezidencí pro zahraniční umělce podporují Association des centres culturels de rencontre (program Odyssée), Couvent des Récollets, Cité internationale des arts de Paris (CIAP) a Pépinières européennes de jeunes artistes. Rezidenty vybírají na základě uměleckého projektu vypracovaného společně s uměleckými centry, regionálními centry současného umění (FRAC) nebo uměleckými školami.

Kromě těchto programů přímo financovaných ústřední správou Ministerstva kultury a komunikace podporují řadu iniciativ mj. úřady DRAC (místní a regionální orgány ministerstva kultury). Například Centre national du livre podporuje rezidenční pobyty pro spisovatele a překladatele a poskytuje stipendia pro autory.

Za zmínku stojí také dvě francouzské organizace v zahraničí: Francouzská akademie v Římě a Villa Kujoyama v Kjótu. V oblasti výtvarného umění stojí za nahlédnutí průvodce Centre national des arts plastiques (CNAP):

www.cnap.fr/196-residences-en-france

Programy rezidenčních pobytů pro umělce v oblasti interpretačních umění často patří k základním cílům institucí, například Centre national de la danse nebo Théâtre national de Chaillot. Přijímají umělce či soubory na rezidenční pobyt v ateliérech, za účelem tvorby, představení, do mistrovských tříd a ke studiu, a to i v souvislosti se sezónním programem. Dalším příkladem je organizace Parc et Grande Halle de la Villette. Od roku 2010 je rezidenčním sídlem-laboratoří WIP (Work In Progress), kde mohou projekty určitou dobu zrát. Před samotným rezidenčním pobytem umělci vypracují svůj projekt v těsné spolupráci s týmem WIP (program, produkci, technickou stránku). Během pobytu soubor/umělec využívá logistickou a finanční podporu, technické nástroje či dokonce koprodukcí. To jim přináší viditelnost, zapojí se do sítě profesionálů a je jim nabídnuta zpětná vazba na jejich práci. Projekty hostované rezidenčním programem WIP lze později šířit.

Programy rezidenčních pobytů pro umělce podporuje také Francouzský institut. Podrobnosti naleznete na webových stránkách:

www.institutfrancais.com/

Rezidenční programy Francouzského institutu umožňují francouzským a zahraničním tvůrcům – výtvarníkům, filmařům, komisařům/kurátorům, spisovatelům apod. – zůstat několik týdnů až měsíců v cizí zemi s cílem vytvořit tvůrčí projekt za pomoci stipendia nebo místa k pobytu. Pobyt v jiné zemi s jinou kulturou a jazykem tvůrcům nabízí možnost vnímat svou praxi v jiné perspektivě, obohatit svou práci a spolupracovat na projektech.

LITVA

Program tvůrčích rezidencí Kulturního a komunikačního centra Klaipėda:

www.kkkc.lt/en/main/rezydentura-1/apie-rezydentura-1/

Tvůrčí rezidence Druskininkai Litevské obce skladatelů:

www.lks.lt/index.php?page=about-dar-eng

Print Art on Stage! – Dům Uměleckých tiskáren, Vilnius

www.menuspaustuve.lt/en/about/news/11692-open-call-for-residency-program-print-art-on-stage

Rupert, Vilnius

www.rupert.lt

Umělecká kolonie Nida Vilniuské akademie umění, Nida

<http://nidacolony.lt/en>

Financování

Litevská rada pro kulturu poskytuje podporu pro rezidenční programy v Litvě, hradí náklady příchozím umělcům a uděluje státní granty pro umělce, kteří se chtějí zúčastnit rezidenčních programů v zahraničí.

MALTA

Umělci na Maltě mohou žádat o grant na podporu mobility prostřednictvím Maltského fondu umění. Ten spravuje veřejná organizace, jejímž úkolem je pečovat o kulturu a umění: Maltská rada pro kulturu. Účelem grantu na podporu mobility je umožnit a posílit mezinárodní zkušenosti maltských umělců, přičemž jednou z priorit je účast na mezinárodních rezidenčních programech.

www.maltaculture.com

St James Cavalier Centre for Creativity v maltském hlavním městě Valletta hostí šestitýdenní výměnný rezidenční program v partnerství se střediskem Virginia Centre for the Creative Arts (VCCA) v Amherstu v americkém státě Virginia. Program je otevřen pro všechny obory. Výběr přijíždějících i vyjíždějících umělců probíhá na základě žádosti podané jednomu z center.

www.sjcav.org

Gozo Contemporary je iniciativa pro výtvarné a mediální umění provozovaná umělci a přístupná maltským a zahraničním umělcům. Tento multifunkční prostor se nachází na ostrově Gozo. Maltští a mezinárodní umělci zde mohou strávit nejméně dva týdny.

<http://norbertattard.com/en/gozo-contemporary>

NĚMECKO

V Německu jsou následující rezidenční pobyty pro umělce:

DAAD Künstlerprogramm (Berlín)

www.berliner-kuenstlerprogramm.de

Edith-Ruß Haus (Oldenburg)

www.edith-russ-haus.de/

Künstlerdorf Schöppingen (Schöppingen)

<http://stiftung-kuenstlerdorf.de/>

Künstlerhaus Bethanien (Berlín)

www.bethanien.de/

Künstlerhaus Bremen (Brémy)

www.kuenstlerhausbremen.de/aktuell/

Künstlerhaus Eckernförde (Eckernförde)

www.otte1.org/

Künstlerhaus Edenkoben (Edenkoben)

<http://kuenstlerhaus-edenkoben.de/>

Künstlerhaus Hooksiel (Wangerland)

<http://kuenstlerhaus-hooksiel.de/>

Künstlerhaus Lauenburg (Lauenburg Elbe)

<http://kuenstlerhaus-lauenburg.de/>

Künstlerhaus Lukas (Ahrenshoop)

<http://kuenstlerhaus-lukas.de/>

Künstlerhaus Schafhof (Freisingen)

<http://schafhof-kuenstlerhaus.bezirk-oberbayern.de/>

Künstlerhaus Schwandorf (Schwandorf)

www.stadtschwandorf.de/mehr/okh.index.de.php

Künstlerhaus Stuttgart (Stuttgart)

www.kuenstlerhaus.de/

Künstlerresidenz *blumen* (Lipsko)

www.residence-blumen.de/en/

Künstlerstätte Stuhr-Heiligenrode (Stuhr)

www.transartists.org/air/kunstlerstatte_stuhr_heiligenrode.2908.html

Schloss Balmoral (Bad Ems)

<http://balmoral.de/>

Schloss Bleckede (Bleckede)

www.kuenstlerstaette-bleckede.de/

Schloss Plüschow (Plüschow)

<http://plueschow.de/>

Schloss Ringenberg (Hamminkeln)

<http://schloss-ringenberg.de/>

Schloss Solitude (Stuttgart)

www.akademie-solitude.de/de/

Schloss Wiepersdorf (Fläming)

<http://schloss-wiepersdorf.de/start.html>

Stellwerk Zollverein e.V. (Essen)

www.zollverein.de/

Stiftung Genshagen (Genshagen)

<http://stiftung-genshagen.de/>

Stiftung Starke (Berlín)

<http://stiftungstarke.de/>

Villa Concordia (Bamberg)

<http://villa-concordia.de/>

Villa Waldberta (Feldafing)

www.muenchen.de/rathaus/Stadtverwaltung

Další informace naleznete na webových stránkách Internationale Gesellschaft der Bildenden Künste (IGBK):

www.igbk.de/

NIZOZEMSKO

Informace o (mezi)národních programech tvůrčích REZIDENCÍ

Portál DutchCulture | TransArtists (<http://dutchculture.nl/en/residencies>) funguje z perspektivy umělců a uvádí více než 1 400 příležitostí pro tvůrčí rezidence. Jeho služby zahrnují výzkum fenoménu rezidenčních pobytů pro umělce, programy workshopů na objednávku (v Nizozemsku a na mezinárodní úrovni) a AiR Collections (tematické výběry z databáze).

Platforma AiR (www.transartists.org/airplatformnl/intro) uvádí 126 rezidenčních pobytů v Nizozemsku (a ve Flandrech).

Možnosti financování v nizozemsku pro oba typy rezidenčních pobytů

Mapování potrálu DutchCulture: přehled nizozemské kulturní oblasti a národních fondů www.dutchculture.nl

Průvodce financováním programů mobility On the Move: Nizozemsko
<http://on-the-move.org/funding/europe>

Několik příkladů možností financování z regionů a měst

Amsterdamský fond pro umění
www.amsterdamsfondsvoordekunst.nl

Amsterdam
<http://youngartfundamsterdam.nl>

Rotterdam – Centrum Beeldende Kunst Rotterdam
www.cbkrotterdam.nl

Den Haag – Stroom
www.stroom.nl/media/Stroom_Grants_Full_ENG_2014.pdf

Noord Brabant – Brabants Kenniscentrum Kunst en Cultuur
www.bkcc.nl

Další související mezinárodní organizace se sídlem v nizozemsku

Res Artis: celosvětová síť rezidenčních center. Síť zahrnuje více než 400 členských organizací. www.resartis.org

Nadace DOEN: DOEN podporuje iniciativy prostřednictvím dotací, účasti, půjček a záruk, jejichž cílem je ekologická, sociálně inkluzivní a tvůrčí společnost. www.doen.nl/

Programy zahrnují Artscollaboratory www.artscollaboratory.org

Evropská kulturní nadace www.culturalfoundation.eu
Zahrnuje programy STEP Beyond <http://ecflabs.org/grants/stepbeyond>
a TANDEM www.culturalfoundation.eu/tandem

Fond prince Clause podporuje umělce, kritické myslitele a kulturní organizace v novátorských, kvalitních kulturních iniciativách v místech s omezenými zdroji a příležitostmi pro kulturní projev, tvůrčí produkci a výzkum.
www.princeclausfund.org

POLSKO

Centrum pro současné umění zámek Ujazdowski | Laboratoř AiR, Varšava
<http://csw.art.pl/index.php?action=air&lang=eng>

Kulturní centrum Zamek
www.zamek.poznan.pl/sub,en,158,residences.html

Centrum pro umělecké vzdělávání Laznia 2
www.laznia.pl/aktualnosci,teraz,5,residency_program.html

Burdag – Prostor pro interpretační umění
www.burdagstudio.com/residency/

Galerie Arsenal
<http://galeria-arsenal.pl/en/>

Centrum současného umění Kronika
www.kronika.org.pl/en/

Projekt Metropolis
<http://projektmetropolis.pl/eng>

Vila Decius
<http://villa.org.pl/villa/en/>

Rezidenční program Ergo Hestia
www.artystycznapodrozhestii.pl/en/rezydencja

PORTUGALSKO

V posledních desetiletích se po celé zemi objevily struktury zaměřené na podporu umělecké tvorby. Tyto struktury – vedené především umělci – vytvořily umělecké komunity. Se vznikem těchto komunit začal rozvoj umělecké tvorby a efektivnějších kontaktů s mezinárodními umělci a začaly se objevovat rezidenční pobyty poskytující logistickou podporu umělecké tvorbě a usnadňující sdílení zkušeností mezi umělci z různých oborů.

V současné době existuje zhruba 30 rezidenčních pobytů pro umělce po celé zemi, které zahrnují všechny umělecké oblasti a přijímají umělce z celého světa (se zvláštním zaměřením na evropské, africké a jihoamerické umělce).

www.centroaaa.org/
<http://binauralmedia.org/news/en/artist-residency/the-residency>
www.aadk.org/
www.oespacodotempo.pt

RAKOUSKO

Rakousko má dlouhou tradici programů pro rezidenčních pobytů rakouských umělců v zahraničí. Tyto programy byly iniciovány a financovány oficiálními institucemi a veřejnými prostředky. Za posledních 20 let vznikla po celém Rakousku řada nových rezidenčních pobytů pro zahraniční umělce a tento proces pokračuje. Nové programy nejsou založeny pouze na veřejných prostředcích, ale mnohé z nich jsou dnes iniciativami soukromého podnikatelského sektoru.

Informace o přihláškách, vízech a rezidenčních pobytech zahraničních umělců v Rakousku naleznete na velmi podrobném webu o mobilitě umělců:
www.bka.gv.at

Programy rezidenčních pobytů v zahraničí (výběr)

Rakouské federální kancléřství:

Umělecké ateliéry v oblasti výtvarného umění: Řím, Paříž, Český Krumlov, Chicago, New York, Mexico City, Japonsko – Tokio, Fujino; Čína – Peking, Čcheng-tu a Nanking;

Umělecké ateliéry v oboru umělecké fotografie:
Paříž, New York, Řím, Londýn.

Pro spisovatele: Řím

Pro kulturní manažery z celého světa navržení stipendistou

www.bka.gv.at

Stipendium MAK Schindler-Scholarship: Los Angeles, www.mak.at

Domus Artium v italských městech Paliano a Malo a v Českém Krumlově:

www.Auslandskultur.eu/buero

Domácí programy rezidenčních pobytů (výběr)

Rakouské federální kancléřství ve spolupráci s organizací KulturKontakt Rakousko:

výtvarní umělci, spisovatelé a překladatelé, tanečníci a choreografové, kurátoři a umělečtí pedagogové: www.bka.gv.at, www.kulturkontakt.or.at

AiR (tvůrčí rezidence), Krems – výtvarné umění, literatura, architektura a hudba:

www.air-krems.at

Neue Galerie, Graz – www.neuegalerie.at/air – mezinárodní

Dům spisovatelů, Graz – www.ihag.org (autor města, spisovatel v exilu)

>rotor< asociace pro současné umění, Graz – <http://rotor.mur.at>

Buchsenhausen – mezinárodní stipendijní program pro umění a teorii:

<http://buchsenhausen.at>

Výměnný program pro umělce města Salzburg – www.stadt-salzburg.at

Salzamt Linz, Atelierhaus – www.linz.at/kultur/salzamt

Soukromé iniciativy

SoARTMillstattersee

www.soart.at

STRABAG Kunstforum – Artstudio

www.strabag-kunstforum.at

Vorarlberger Illwerke AG – SilvrettAtelier

www.illwerke.at

Sepp Schellfhorn Stipendium Goldegg/Salzburg

www.derseehof.at

ŘECKO

Mezinárodní centrum spisovatelů a překladatelů na řeckém ostrově Rhodos má za svůj hlavní cíl zajišťovat bezplatné ubytování pro spisovatele a překladatele na dobu dvou až šesti týdnů.

www.writerscenter.gr/en.html

e-mail: info@writerscenter.gr

Kromě toho podporuje nové autory především nabídkou grantů, cen a stipendií a organizováním zvláštních vzdělávacích programů, publikacemi, konferencemi, semináři a kulturními akcemi.

Centrum čerpá z historie a multikulturního dědictví ostrova Rhodos a má za cíl přilákat spisovatele a překladatele ze všech sousedících zeměpisných oblastí a zprostředkovat jejich práci místním lidem.

SLOVINSKO

Většina programů rezidenčních pobytů pro umělce ve Slovinsku je uvedena na webových stránkách www.culture.si, podporovaných Ministerstvem kultury, jež mají umožnit profesionálům seznámit se s možnostmi spolupráce se slovinskými kulturními organizacemi. K dispozici jsou informace o kulturních producentech, prostorech, festivalech a podpůrných službách ve Slovinsku a obrázky, loga nebo kontakty ke stažení.

Úplný seznam rezidenčních pobytů s odpovídajícími odkazy naleznete zde:
www.culture.si/en/Category:Residencies

Rezidenční centrum Cankarjeva (není uvedeno na webu www.culture.si)
www.jskd.si/financiranje/poziv_rezidence/2013/uvod_rezidence_eng_2013.htm

Fotografie objektu:

www.jskd.si/aktualno/fotogalerija_prostorov_10.htm

ŠPANĚLSKO

Webové stránky pro vyhledávání rezidenčních pobytů v Evropě a latinské Americe

<http://artistasvisualesenred.org/>

www.localizart.es/residencias-artisticas-en-europa

Webové stránky španělských veřejných institucí podporujících rezidenční programy

INAEM (Národní institut pro interpretační umění): jeden ze sponzorských programů je zaměřen na (divadelní, taneční a hudební) soubory, které představí plán uměleckého turné s programem, včetně tvorby umělců na rezidenčním pobytu.

AC/E. Španělská státní agentura pro kulturu. Na základě pokynů Ministerstva kultury je jejím cílem propagovat kulturu a umělecko-historické dědictví Španělska ve Španělsku i v zámoří a podporovat konkurenceschopnost a internacionalizaci tvůrčích a kulturních oborů:

www.accioncultural.es/en/programme_of_residencies

Danza.es. Oficiální webové stránky podporovány institutem INAEM, které poskytují užitečné informace o všech podpůrných opatřeních pro taneční umění, včetně rezidenčních pobytů pro tanečníky:

www.danza.es/danza.es-en/guia-danza/artistic-residences

Hlavní sdružení pro programy rezidenčních pobytů (místní nebo části mezinárodní organizace)

Artmotile

www.artmotile.org

Xarxaprod

www.xarxaprod.net

Casa Velázquez

www.casadevelazquez.org

Residencia de Estudiantes

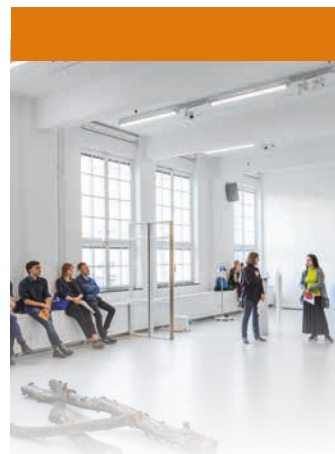
www.residencia.csic.es

LABORAL

www.laboralcentrodearte.org/en/plataformacero/residencias

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ

V Británii je kultura přenesena na tři národní vlády a Shromáždění Severního Irska. Každá země má tedy vlastní politiku a orgán pro financování umění. Obecně však platí, že Umělecká rada (Arts Council) financuje rezidenční pobyty přímou podporou rezidenčních organizací a nabídkou loterijních finančních programů pro projekty rezidenčních pobytů. Žádný zastřešující koordinační orgán ani síť rezidenčních pobytů pro umělce v Británii neexistuje.

Anglie

Arts Council England www.artscouncil.org.uk sponzoruje umělce na rezidenčních pobytech prostřednictvím podpory pro organizace jako Grizedale Arts www.grizedale.org, Wysing www.wysingartscentre.org, Delfina www.delfinafoundation.com, Acme Studios www.acme.org.uk, a prostřednictvím iniciativ financovaných z národní loterie – Granty pro umění.

Skotsko

Creative Scotland www.creativescotland.com financuje rezidenční pobyty prostřednictvím vlastního finančního programu Creative Futures. Kromě toho podporuje rezidenční centra jako Cove Park www.covepark.org a další iniciativy, například Bothy Project www.thebothyproject.org, Hospitalfields <http://hospitalfield.org.uk>, apod.

Wales

The Arts Council of Wales (ACW) www.artswales.org.uk podporuje rezidenční pobyty umělců třemi způsoby:

1. financováním Ty Newydd www.tynewydd.org rezidenčního centra pro spisovatele v severním Walesu.
2. jednorázovými rezidenčními pobyty financovanými prostřednictvím loterijních finančních programů. Tyto iniciativy mají velmi široký záběr, včetně Velšské rugbyové unie a letiště Cardiff Wales.

3. Fond Strategic Partnership. Tento fond poskytuje každoročně 135 000 GBP na dobu tří let. V současné době ACW spolupracuje s šesti strategickými partnery: Centre for Alternative Technology; Canal and River Trust; National Museum of Wales; National Trust; Welsh Water.

Severní irsko

The Arts Council of Northern Ireland www.artscouncil-ni.org spolufinancuje Tyrone Guthrie Centre www.tyroneguthrie.ie a rezidenční pobyt pro umělce i rezidence umělců v ateliéru Digital Arts Studio <http://digitalartsstudios.com> a Centre for Contemporary Arts www.cca-derry-londonderry.org v Derry/Londonderry.

ŠVÉDSKO

Švédský grantový výbor pro umění vytvořil komplexní a všeobecný přehled všech rezidenčních pobytů ve Švédsku a v zahraničí. Rezidenční pobyty jsou zaměřeny na pracovníky v oblasti umění se sídlem ve Švédsku nebo v zahraničí v různých uměleckých oborech.

Přehled byl vytvořen na národní a regionální/místní úrovni a uvádí potenciální umělecký obor. Některé pobyty jsou mezioborové. Rezidenční pobyty v zahraničí jsou uvedeny zvlášť.

V posledních 10 letech je o rezidenční aktivity ve Švédsku obecný zájem, zejména na regionální/místní úrovni. Řada regionů zjistila, jak jim mohou takové iniciativy přinést nový pozitivní impuls. V zeměpisných oblastech, kde žádné umělecké instituce nejsou, se pro místní obyvatele rezidenční pobyty stávají prostředkem pro kontakt s uměním a umělci, který jde nad rámec veřejných akcí.

Objevuje se čím dál více rezidenčních pobytů a jejich počet roste ve všech uměleckých oborech. Roste přitom nejen počet rezidenčních pobytů provozovaných umělci, ale i rezidencí souvisejících s institucí. Řada programů rezidenčních pobytů má prostředky z veřejných zdrojů, ovšem existují i případy smíšeného financování.

Přehled švédských programů rezidenčních pobytů lze nalézt na následujícím odkazu: www.konstnarsnamnden.se/Sve/PDFer/Sweden_Residence_mapping_The_Swedish_Arts_Grants_Committee_2014.pdf

**PŘÍLOHA 3 PRACOVNÍ SKUPINY OMK PRO
REZIDENČNÍ POBYTY UMĚLCŮ
(PRACOVNÍ PLÁN PRO KULTURU 2011-2014)**

Zúčastněné členské země EU

Belgie, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko.

**Prezentace odborníků z členských zemí během
plenárních zasedání konaných v letech 2013 a 2014**

Bulharsko

Příklad osvědčených postupů z Bulharska, Atanas Maev, umělecký manažer a spoluzakladatel tanečního centra Derida

Finsko

Příklad osvědčených postupů z Finska, Leena Lämsä, KylväjäKauppila Art Centre & Res Artis

Irsko

Příklad osvědčených postupů z Irska, Philip Delamere, umělecký referent, Leitrim County Council Arts Office

Malta

Prezentace rezidenčního pobytu pro umělce Gozo Contemporary Artists, Ms Katya Micallef, kurátorka moderního a současného umění

Prezentace umělců v rezidenčním projektu V.18 pro Evropské hlavní město kultury Valletta, 2018, Margerita Pule, koordinátorka plánování, V.18

Nizozemsko

„Úvahy o rezidenčních pobytech“, Maria Tuerlings, Centrum pro mezinárodní spolupráci DutchCulture/programová ředitelka TransArtists Desk

Polsko

„Polská zkušenost: příprava, průběh a následné hodnocení rezidenčních pobytů pro umělce“

Úvod – programy Národního centra pro kulturu, Izabel Żerek, vedoucí oddělení pro komunikaci, Národní centrum pro kulturu

Panel s Michałem Jachutou, galerie Arsenał v Białystoku; Aleksandra Księżopolska, umělecké centrum Łaźnia, Gdaňsk; Jagna Domżańska, kulturní centrum Zamek, Poznań („Laboratoř“); Ika Sienkiewicz-Nowacka, A-I-R Laboratory, CCA zámek Ujazdowski; Joanna Klass, Institut Adama Mickiewicze; Leszek Napiontek, Ministerstvo kultury, Město Varšava

Úvod k programu A-I-R Lab, Ika Sienkiewicz-Nowacka, hlavní kurátorka, Centrum A-I-R Laboratory pro současné umění, zámek Ujazdowski, prezentace projektu financovaného EU „Re-tooling RESIDENCIES“, Anna Ptak, kurátorka programu A-I-R Laboratory

Úvod k projektu „Re-directing East“, Ika Sienkiewicz-Nowacka, hlavní kurátorka
Centrum A-I-R Laboratory pro současné umění, zámek Ujazdowski

Portugalsko

„Rezidenční pobyty pro umělce: situace“, Carlos Pimenta

Largo Residências Lisabon, Marta Silva, ředitelka

Spojené království

Rezidenční pobyty pro umělce – „Čas na nové paradigma?“, Yvette Vaughan Jones,
výkonná ředitelka, Visiting Arts

LARGO Residências
Portugalsko

PŘÍLOHA 4 SEKUNDÁRNÍ ANALÝZA DAT O STUDIÍCH, ZPRÁVÁCH A PŘÍLEŽITOSTECH V OBLASTI REZIDENČNÍCH POBYTŮ PRO UMĚLCE A MOBILITY UMĚLCŮ

*Aleksander Pałasiński, Národní centrum pro kulturu,
Polsko, a člen skupiny OMK*

Databáze zpráv a průzkum příkladů dobré praxe

ON-AiR 2010-2012: Evropský „nástroj pro umělce“; workshopy mobility a školicí programy na téma příležitostí pro tvůrčí rezidence (AiR) byl společným kulturním projektem financovaným z kulturního programu Evropské komise (2007-2013). Na vývoji intenzivního dvouletého programu spolupracovalo celkem 19 rezidenčních center, institutů pro umělecké vzdělávání, obcí a iniciativ provozovaných umělci v 15 evropských zemích.

www.on-air-mobility.org

„Guide to funding opportunities for cultural journalists in Europe“, (Průvodce možnostmi financování pro kulturní novináře v Evropě), On the Move (2013)

On the Move – mezinárodní síť kulturní mobility. Průvodce zadali síti On the Move partneři projektu Unpack the Arts.

Guide to funding opportunities for cultural journalists in Europe

„D’Art No.45: International Perspectives on Artist Residencies“, (Mezinárodní perspektivy rezidenčních pobytů pro umělce), IFACCA (2013)

V říjnu 2012 provedla organizace IFACCA průzkum mezi svými členy, aby lépe pochopila celosvětové trendy ve vládní podpoře rezidenčních pobytů pro umělce.

„Microresidence! 2012“, Youkobo ArtSpace (2013)

Tento dokument srovnává nápady a poselství zprostředkovatelů a účastníků rezidenčních pobytů pro umělce v celém Japonsku a na mezinárodní úrovni.

Microresidence! 2012

„From Surviving to Thriving: Sustaining Artist Residencies“, (Od přežívání k prosperitě – jak zachovat rezidenční pobyty pro umělce), Alliance of Artists Communities (2012)

Tato zpráva je pokusem zachytit stav živého organismu – souborem jednotlivých příběhů a statistik oslavujících bohatost našich rozdílů a nabízejících možnost se společně poučit. Zpráva je jen začátkem, výzvou kolegům, aby společně zkoumali, jak mohou organizace více přispět k tomu, aby nejen přežívaly, ale skutečně prosperovaly.

From Surviving to Thriving: Sustaining Artist Residencies

„RE-tooling RESIDENCIES. A Closer Look at the Mobility of Art Professionals“, CCA zámek Ujazdowski (2011)

„Bližší pohled na mobilitu pracovníků v oblasti umění“ je poslední částí programu aktivit organizovaných v rámci projektu „RE-tooling RESIDENCIES“ v letech 2009 až 2011, který začal mezinárodní konferencí o rezidenčních pobytech umělců, doprovázenou prvním východoevropským setkáním sítě Res Artis a završenou výměnným

programem pro pracovníky a instituce v oblasti umění, které jsou v oblasti rezidenčních pobytů nováčky.

RE-tooling RESIDENCIES. A Closer Look at the Mobility of Art Professionals (2011)

„Artists moving & learning“, (Pobyty a vzdělávání umělců), PACTE-CNRS, DEUSTO (2010)

Tato studie analyzuje dopad mobility umělců v Evropě z hlediska vzdělávání a celoživotního vzdělávání. Jaké jsou důsledky jejich přeshraničního pohybu – jako stipendistů na rezidenčních pobytech či jako umělců na festivalech, v muzeích a galeriích? Podporuje mobilita kreativitu umělců? Lze neformální vzdělávání, které je důsledkem mobility umělců, formalizovat jeho integrací do základního odborného vzdělávání umělců? Jak mohou nástroje pro celoživotní vzdělávání lépe plnit potřeby mobilních umělců? Kvůli těmto otázkám partneri projektu „Artists moving & learning“ vedli rozhovory s umělci z oblasti výtvarného a interpretačního umění v deseti členských zemích EU: v Belgii, Británii, Francii, Itálii, Lucembursku, Maďarsku, Nizozemsku, Portugalsku, Rumunsku, Slovinsku, Španělsku.

Artists moving & learning

„European cities and cultural mobility: Trends and support actions“, (Evropská města a kulturní mobilita: Trendy a podpůrné akce), Eurocities & On the Move (2013)

Tuto studii prováděla síť On the Move v reakci na žádost města Nantes předsedajícího pracovní skupině EUROCITIES pro mobilitu umělců. Analyzuje zásady a činnosti velkých evropských městech na podporu mobility umělců a kulturních pracovníků.

European cities and cultural mobility: Trends and support actions

„Green Mobility Guide“, (Průvodce ekologickou mobilitou), Julie's Bicycle, On the Move (2011)

Tento průvodce ekologickou mobilitou ukazuje, že umělci znovu přicházejí s kreativními řešeními tohoto problému: mnozí z nich již objevili nové způsoby, jak umělecky tvořit a dbát přitom o životní prostředí. Síť On the Move (OTM) ve spolupráci s iniciativou Julie's Bicycle tohoto průvodce vydala jako inspiraci i jako praktický, užitečný nástroj pro umělce a kulturní pracovníky – a všechny, kdo chtějí něco změnit! – aby mohli činit odpovědná rozhodnutí, a využívat přitom všech výhod mobility.

www.juliesbicycle.com/resources/green-mobility-guide

„First cultural mobility experiences for European artists and cultural professionals in China: a repertory of web-links“, (První zkušenosti s kulturní mobilitou pro evropské umělce a kulturní pracovníky v Číně: soubor webových odkazů), Informační síť kulturní mobility, On the Move (2014)

Tento online průvodce shromažďuje seznam online zdrojů souvisejících s osmi klíčovými tématy, jež jsou zásadní pro řádnou přípravu pobytu v Číně: od pochopení čínské kultury a kulturní politiky po informace o významných současných umělcích a od zdrojů financování po vízové otázky.

First cultural mobility experiences for European artists and cultural professionals in China: a repertory of web-links.

„Artistic Intervention Residencies And Their Intermediaries: A Comparative Analysis“, (Intervenční tvůrčí pobyty a jejich zprostředkovatelé: srovnávací analýza), Ariane Berthoin Antal (2012)

Manažeři čím dál většího počtu organizací vycházejí vstříc vztahům s uměním a hledají způsoby, jak se spolu s umělci vzájemně vzdělávat v průběhu měsíců či dokonce let. Článek popisuje a srovnává sedm intervenčních tvůrčích programů v pěti evropských zemích, ukazuje podobnosti a rozdíly v jejich strukturách, cílech, finančních opatřeních a procesech realizace a ilustruje rozmanité způsoby dokumentace „přidané hodnoty“ těchto intervencí.

Artistic Intervention Residencies And Their Intermediaries: A Comparative Analysis

„**Best Practices Guides**“, (Osvědčené postupy), Alliance of Artists Communities, USA (2012)

Řada „Best Practices At A Glance“ (Stručný pohled na osvědčené postupy) se zaměřuje na kolegy, poučení a praktické rady od programů pro rezidenční pobyty po celém světě. Řadu „Best Practices At A Glance“ částečně podporuje organizace National Endowment for the Arts.

www.artistcommunities.org/best-practices-guides

„**Artists – in – Residence Toolkit**“, (Soubor nástrojů pro tvůrčí pobyty) artsACT, Australia (2012)

Tento soubor nástrojů připravila organizace artsACT, aby tak pomohla v rozvoji programů pro tvůrčí pobyty. Asialink Arts se snaží iniciovat kulturní a uměleckou výměnu prostřednictvím rezidenčních pobytů pro umělce a dalších projektů a je největším mezinárodním programem rezidenčních pobytů. Jejich cílem je podpořit kulturní porozumění, výměnu a umělecké snahy mezi Austrálií a asijskými zeměmi.

www.arts.act.gov.au/__data/assets/pdf_file/0012/669891/Artists-in-Residence-Toolkit.pdf

Články

„The Artist as Res(iden)t“, Hito Steyerl a Boris Buden

www.b-kronieken.be/index.php?type=publication_dieter&txt_id=95&lng=eng

Publikace

www.mondriaanfonds.nl/en/?s=publications

Vyhledávač rezidenčních pobytů a prostorů pro uměleckou produkci (pouze ve španělštině – Localizador de residencias y espacios para la producción artística)

www.localizart.es/

www.citybooks.eu/en/

Copyright snímků:

Str. 7 © Compañía Nacional de Danza, Španělsko – Jesús Vallinas
Str. 11 © Shutterstock
Str. 12 © Rezidenční program „Rupert“, Litva
Str. 13 © Taneční centrum Derida, Bulharsko
Str. 15 © Rezidenční program „Rupert“, Litva
Str. 16 © Gozo Contemporary, Malta
Str. 17 © Švédský grantový výbor pro umění – Jean-Baptiste Beranger
Str. 19 © Compañía Nacional de Danza, Španělsko – Jesús Vallinas
Str. 20-21 © Taneční centrum Derida, Bulharsko – Marin Kafedjiiski
Str. 22 © Cape Farewell, Spojené království, „Walking Dance“, 2005 – Siobhan Davies
Str. 24 © LARGO Residências, Portugalsko
Str. 25 © Vila Concordia, Bamberg, Německo
Str. 29 © Shutterstock
Str. 31 © Shutterstock
Str. 32-33 © Africa Centre, Londýn, Spojené království
Str. 34 © Rezidenční program „Rupert“, Litva
Str. 35 © St James Cavalier Centre for Creativity, Malta
Str. 38 © Villa Concordia, Bamberg, Německo – Werner Kohn
Str. 41 © Švédský grantový výbor pro umění – Jean-Baptiste Beranger
Str. 44 © Shutterstock
Str. 45 © KulturKontakt, Rakousko – Umělkyně: Nina Kurtela
Str. 48 © Rakousko – Jean-Baptiste Beranger
Str. 51 © Kyoto Forever-Frederic Ferre, compagnie Vertical Détour – Céline Gilbert
Str. 55 © LARGO Residências, Portugalsko
Str. 56 © Africa Centre, London, Spojené království
Str. 57 © LARGO Residências, Portugalsko
Str. 60 © St James Cavalier Centre for Creativity, Malta
Str. 61 © Shutterstock
Str. 65 © Taneční centrum Derida, Bulharsko
Str. 67 © Africa Centre, Spojené království
Str. 69 © Shutterstock
Str. 71 © KulturKontakt, Rakousko – Umělkyně: Nina Kurtela
Str. 72 © Taneční centrum Derida, Bulharsko – Marin Kafedjiiski
Str. 77 © Kyoto Forever-Frederic Ferre, compagnie Vertical Détour – Céline Gilbert
Str. 79 © Vila Concordia, Bamberg, Německo – Nora-Eugenie Gomringer
Str. 80 © Rezidenční program „Rupert“, Litva
Str. 80 © St James Cavalier Centre for Creativity Malta
Str. 84 © Švédský grantový výbor pro umění – Jean-Baptiste Beranger
Str. 87 © LARGO Residências, Portugalsko
Str. 89 © Derida Dance Center, Bulharsko

